

Vlaams
Parlement

vergadering **C180**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 4 maart 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de vraag naar studentenpsychologen in de oproep 'Luisteren is voorbij, jongeren willen actie' van de Vlaamse Scholierenkoepel, de Vlaamse Jeugdraad en de Vlaamse Vereniging van Studenten – 2063 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het project 'Lezen met Klasse' – 2067 (2020-2021)	10
VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het Vlaams Leesoffensief 2021-2025 – 1924 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de betrokkenheid van het onderwijs bij de conceptnota over Leesoffensief – 2078 (2020-2021)	14
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bezorgdheden in het advies op eigen initiatief van de Vlor betreffende de toekomstvisie van regionale technologische centra – 2099 (2020-2021)	20
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de visie en het budget voor het plan 'Van Kwetsbaar naar Wendbaar' – 2101 (2020-2021)	24
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de impact van de coronapandemie op de inschrijvingscijfers van het deeltijds kunstonderwijs – 2123 (2020-2021)	28
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de inzet van kinderverzorgers in het onderwijs – 2133 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het optimaliseren van de inzet van kinderverzorgers in het kleuteronderwijs – 2139 (2020-2021)	33

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de eindeloopbaanthematiek in het onderwijs
– 2167 (2020-2021)

38

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de vraag naar studentenpsychologen in de oproep 'Luisteren is voorbij, jongeren willen actie' van de Vlaamse Scholierenkoepel, de Vlaamse Jeugdraad en de Vlaamse Vereniging van Studenten – 2063 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Voorzitter, ik begin de commissie graag met de oproep van de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK), de Vlaamse Jeugdraad en de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) onder de noemer 'Luisteren is voorbij, jongeren willen actie'. Men heeft daar heel wat aandachtspunten naar voren geschoven.

Ik was heel blij om te lezen dat ze terecht blij zijn met de mogelijkheid die wordt onderzocht om vanaf 15 maart meer contactonderwijs op de campus in het hoger onderwijs te organiseren. Ze vragen wel dat dit geen eindpunt is. Ze wijzen op de noodzaak van een studentenbubbel, waarover we het hier ook al meermaals hebben gehad. *(Het geluid van Brecht Warnez valt weg.)*

Daar wil ik toch nog even op ingaan, want dat is een probleem in deze coronacrisis, maar toch ook al een probleem ... *(Het geluid van Brecht Warnez valt weg.)*

De afgelopen vijf jaar steeg het aantal studenten dat langsging bij een studentenpsycholoog van 9553 naar 15.613 studenten. Ik kan er alleen maar van uitgaan dat dat aantal nog toegenomen zal zijn tijdens deze crisis en dat de wachtrijen en -tijden nog langer zijn geworden.

In Knack haalde rector Rik Van de Walle aan dat het systeem van psychologische begeleiding en ondersteuning tegen de grenzen aan het botsen is. Hij stelt vast dat er heel wat kwaliteitsvolle initiatieven zijn, maar dat het aan mensen ontbreekt ... *(Het geluid van Brecht Warnez valt weg.)*

Verschillende hogeronderwijsinstellingen sluiten zich al aan bij het initiatief van de Arteveldehogeschool '[Studeren Zonder Blokkeren](#)'.

Ook de minister heeft op dit thema al heel wat initiatieven genomen, uiteraard. Hij bevraagt studenten en heeft verbindingsfiguren aangesteld om partners op het terrein samen te brengen. Er werden eenmalige coronamiddelen vrijgemaakt voor de universiteiten en hogescholen en in het bijzonder ook voor de studentenvoorzieningen (stuvo). Het is natuurlijk een duidelijke vraag van studenten die steeds terugkomt, maar ook pertinent is. Vandaar dat we vanuit onze fractie denken dat het eerder beter zou zijn om een soort van basisdienstverlening te garanderen voor elke student om bij een psycholoog langs te gaan op de campus, meer bepaald minimaal vijf consultaties per jaar met een wachttijd van maximaal twee weken.

Minister, hebt u zicht op de wachtrijen bij de studentenpsychologen tijdens dit academiejaar? Welke initiatieven zult u op heel korte termijn nemen om die wachtrijen weg te werken?

Hebt u zicht op de bereikbaarheid van de studentenpsychologen tijdens dit academiejaar?

Bent u voorstander van een soort van basisdienstverlening voor studenten om een studentenpsycholoog te consulteren? Zo ja, welke modaliteiten ziet u?

Ziet u op korte termijn een uitrol mogelijk in heel Vlaanderen van studerenzonder-blokkeren.be of een gelijkaardig online hulp- en zelfhulpplatform?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ben blij met de vraagstelling en de aandacht hiervoor. Uiteraard is de versoepeling die we vooropstellen vanaf 15 maart, namelijk het verhogen van de benutting van de campuscapaciteit van 10 procent naar 20 procent en het garanderen van het recht voor elke student op één dag of twee halve dagen contactonderwijs op de campus, geen eindpunt, wel integendeel. Ik blijf bij mijn voornemen om ervoor te zorgen dat studenten elkaar kunnen terugzien op de campus dit academiejaar. Dat is de doelstelling.

Het akkoord van de kotbubbel is al klaar sinds 4 februari. Ik had daar een akkoord over met de studenten, de hogescholen en universiteiten, de virologen en vervolgens ook nog eens met de collega's van de Duitstalige Gemeenschap en de Franse Gemeenschap. Er is nog enkel een aanpassing nodig van het ministerieel besluit (MB). We hopen dat dit er volgende vrijdag door komt.

Voor de psychologische ondersteuning heb ik twee paden bewandeld: enerzijds via de Vlaamse Universitaire Raad (VLIR) en anderzijds via de regeringscommissarissen. Ik heb van de VLIR ook een schrijven gekregen waarin men zegt dat het aanbod voor psychologische ondersteuning afdoende is door de inzet van studenten psychologie. Men heeft mij dat schriftelijk geantwoord. Ik heb het ook nog eens gecheckt via de regeringscommissarissen.

Ik heb aan de VLIR wel de opdracht gegeven om na te gaan wat er nog meer moet of kan worden gedaan, bijvoorbeeld voor de toeleiding. Maar als ik kijk naar het antwoord van de VLIR en de bevraging van de regeringscommissarissen, dan blijkt dat er een permanentie is voorzien en er flexibiliteit is voor afspraken. De studentenpsychologen zijn telefonisch bereikbaar. Er is dus altijd wel enige vorm van permanentie. In de regel verloopt er tussen contactneming van de student en een eerste afspraak minder dan één week tot maximum drie weken. Bij slechts één hogeronderwijsinstelling bedraagt deze termijn maximum vier weken. Bovendien meldt nagenoeg iedere instelling dat er steeds een mogelijkheid is om een onmiddellijke consultatie te voorzien bij dringende gevallen. Bij de meeste instellingen zijn er voldoende vrije consultatiemogelijkheden en in nood wordt de capaciteit opgedreven. Een achttal instellingen maakt melding van de aanstelling van extra studentenpsychologen of andere begeleiders sinds corona, variërend van enkele tot drie voltijdequivalenten (vte's). Er was wel één instelling waar er tijdelijk op één locatie wat problemen met de doorstroom naar psychologen buiten de instelling waren, omdat de psychologen in die stad overbevraagd zijn.

Het klopt dat meer en meer studenten een beroep doen op de diensten van de studentenvoorzieningen en dat er meer en meer consultaties zijn bij psychologen, maar volgens de VLIR kan men die verwerken. Om de extra vraag die er door corona is op te vangen, volstaan tot op heden de extra middelen die de Vlaamse Regering op mijn vraag heeft vrijgemaakt. Uit de bevraging blijkt dat er dus geen nood is aan bijkomende recurrente middelen, maar men houdt de vinger aan de pols.

Op dit moment is het recht op toegang tot een psycholoog dus verzekerd, zeggen de regeringscommissarissen en de VLIR. We blijven uitermate waakzaam. Als er nood is aan extra mensen en middelen, vraag ik om expliciet te benoemen wat er nodig is. Waarvoor zijn de middelen nodig en waar kunnen we ze inzetten? Ik heb die vraag gesteld en ik ben altijd bereid om te voorzien in extra mensen of middelen wanneer die doelstelling ook duidelijk omlijnd is.

Ik zou hier toch een warme oproep willen doen om het mentale welzijn van studenten niet te beperken tot één aspect, met name de toegang tot psychologen. Dat is immers het laatste redmiddel en dan is het kwaad al geschied. Preventie is het belangrijkste. Aan de instellingen is er een goed uitgewerkt begeleidingskader en zijn er diverse actoren – docenten, ombudsdiensten, studieloopbaancoördinatoren, crisisteams, peer support, jobstudenten – en initiatieven – flankerende maatregelen, online trainingen enzovoort – die tot het studentenwelzijn bijdragen. De instellingen proberen deze initiatieven duurzaam in te vullen en ze zijn niet louter gelinkt aan studentenpsychologen. Bepaalde instellingen hebben zelf geen studentenpsychologen in dienst, maar werken met doorverwijzing naar externe psychologen, waarbij de kost voor de dienstverlening gefactureerd wordt aan de studentenvoorziening.

Alle instellingen zijn decretaal verplicht om voor alle studenten studentenvoorzieningen te voorzien. In de Codex Hoger Onderwijs staat dat ook effectief gedefinieerd. Ze krijgen er jaarlijks ook 55 miljoen euro voor. We hebben ter zake ook extra middelen voorzien. Zo was er onder andere zo'n 50 miljoen euro extra voor de hogeronderwijsinstellingen, waarvan 10 miljoen euro specifiek voor de studentenvoorzieningen.

Tot slot zie ik een uitrol mogelijk van een Vlaanderenbreed beleid rond mentaal welzijn van studenten, inclusief een e-healthaanbod, waar het voorbeeld waarnaar u verwijst, deel van uitmaakt. Dat is net de opdracht die we aan het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO) hebben gegeven.

Voor het eerst hebben we, ten eerste, een Vlaanderenbreed onderzoek georganiseerd. Het is een soort van nulmeting van de status quaestionis inzake mentaal welzijn bij studenten. Dat is in samenwerking met VVS en professor Bruffaerts. Ten tweede hebben we ervoor gezorgd dat er een eHealth-platform op poten werd gezet, met alle informatie, doorverwijzing, maar ook concrete tips en tricks omtrent mentaal welzijn. Ten derde hebben we via het SIHO zes lokale antennes uitgebouwd. Daarbij is er een lage drempel, een fysiek aanspreekpunt in functie van mentaal welzijn over de grenzen van de netten en de hogeronderwijsinstellingen heen. Zo hebben we er zes voorzien. Die zijn ondertussen van start gegaan. Ik besef dat we daar nog wel wat meer reclame en publiciteit, wat meer ruchtbaarheid, aan moeten geven. Want die zijn nu net – ik denk in januari – allemaal van start kunnen gaan. Dat is belangrijk.

Tot slot blijf ik herhalen: het belangrijkste waaraan men nood heeft op het vlak van het mentaal en ander welzijn, is perspectief, en dat perspectief hoop ik ook te geven. We geven al wat perspectief vanaf 15 maart: er is meer mogelijk, meer contactonderwijs. Maar het is belangrijk om ook verder te kijken, zodat we na de paasvakantie extra kunnen schakelen en nog veel meer contactonderwijs mogelijk kunnen maken.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord.

Eerst en vooral, ook van onze kant, voor de duidelijkheid: die preventie is natuurlijk noodzakelijk. Wat u zegt, klopt volledig: een studentenpsycholoog staat eigenlijk achteraan in het proces om een student mentaal te ondersteunen. Die opdracht, dat platform studerenzonderblokkeren.be zie ik ook in dat preventieve luik. Ik begrijp dat het SIHO de opdracht heeft om een e-healthplatform te installeren dat eerder richting doorverwijzing en tips en tricks gaat. Zij zullen ook doorverwijzen naar bijvoorbeeld studerenzonderblokkeren.be. Maar dat is wel beperkt tot een aantal studenten, namelijk degenen waar ... *(Het geluid van Brecht Warnez valt weg.)*

Als je vandaag een alcoholprobleem hebt en hulp zoekt, dan kan elke Vlaming daarvoor terecht op één website. Een student kan dat eigenlijk niet. Het systeem is hetzelfde. Maar je moet toevallig bij die instelling zijn aangesloten als je naar die website wilt surfen om te worden geholpen. Het lijkt mij dus nog steeds een goed idee om dat Vlaanderenbreed uit te rollen.

Ik kom tot mijn tweede punt. Ik ben namelijk wat verrast door het antwoord dat u geeft. Uit de bevraging zou immers blijken dat er geen problemen zijn, dat er voldoende aanbod is, ook dankzij de pool van de studenten psychologie. Het is natuurlijk goed dat die studenten psychologie worden ingezet. Maar hoe verklaart u dan de frictie die toch ontstaat bij de studenten zelf via die oproep en ook bij individuele studenten? Als ik zelf met studenten spreek, geven zij toch aan dat er een probleem is in het aantal en het aanbod van studentenpsychologen. En tegelijk wordt er dan vanuit de VLIR, vanuit de instelling zelf eigenlijk, gezegd – of zeg ik het wat kort door de bocht? – dat er geen probleem is en dat men op dit moment alles aankan met de middelen die er vandaag zijn.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Collega, ik dank u voor de vraag. Het is nu een heel belangrijk thema. Ik ben blij dat we het er blijkbaar kamerbreed over eens zijn dat we hier extra op moeten inzetten.

Ik heb een bijkomende vraag, minister. Het is een vraag die collega Warnez ook heeft gesteld. Minister, wat denkt u van het basisrecht waar collega Warnez naar verwijst? Zelf ben ik daarover in dubio. Iedereen moet vanzelfsprekend het recht krijgen om vijf consultaties bij een psycholoog te hebben. Ik zou het natuurlijk veel interessanter vinden mochten de mensen die het echt nodig hebben er misschien tien of vijftien kunnen krijgen en mensen die het niet nodig hebben, moeten daar misschien ook helemaal niet zijn. Wat vindt u daarvan?

Het is misschien al uitentreuren herhaald dat uit de coronacrisis blijkt dat bepaalde kwetsbaarheden in de samenleving extra uitvergroet worden. Dat is hier ook zo. Allicht is het zo dat studenten die zich al wat minder goed in hun vel voelen, extra vatbaar zijn voor psychische kwetsbaarheden als er dan wat dingen extra mislopen, zoals hier het geval is. Hebt u daar een zicht op? Zijn er studies gedaan of in voorbereiding om te bekijken wat het profiel is van studenten die daar extra vatbaar voor zijn, niet zozeer om hen te culpabiliseren maar vooral om er achteraf extra op te kunnen inzetten?

Het is belangrijk dat er een structureel beleid wordt uitgerold om de psychische weerbaarheid van studenten beter te maken. Het klopt dat heel wat universiteiten en hogescholen daar initiatieven rond nemen, maar een structureel beleid dringt zich op. Hoe staat u daartegenover? Welke initiatieven wilt u ter zake nemen?

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, vorige week heb ik de brief van de studenten en de jongeren al kort aangehaald in deze commissie. Ik vroeg u toen of er al meer duidelijkheid was in verband met de door uw federale collega beloofde extra psychologen. U zei dat u daar nog geen nieuwe informatie over verkregen had. Hebt u daarover de voorbije week al contact opgenomen met uw federale collega zodat er toch snel duidelijkheid komt?

In de eerste resultaten van het onderzoek door VVS naar mentaal welzijn blijkt inderdaad bevestigd te worden waarvoor gevreesd werd. U zei ook dat de universiteiten en de VLIR aangekondigd hebben dat ze voldoende aanbod hebben, maar dat er nog een probleem is met de toeleiding. Ik heb uit uw antwoord van zonet begrepen dat u nog een extra initiatief hebt genomen.

De wachttijd van drie tot vier weken bij niet-dringende gevallen is toch te lang. Als je aan een mentaal probleem drie of vier weken niets doet, dan loop je al snel een grote achterstand op. Die termijn van twee weken moet zeker een streefdoel zijn, want ik vrees dat het beperkte aanbod nog steeds voor problemen zorgt en dat er nog heel wat studenten zijn die onder de radar blijven omdat er momenteel geen fysieke lessen of campusactiviteiten zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, het is een thematiek waar we allemaal mee bezig zijn. Ook vanuit de N-VA-fractie houden we de vinger aan de pols. Collega's, de beste psychologische begeleiding voor studenten zijn eigenlijk de studenten zelf. Dat is naar de les kunnen gaan, op kot met elkaar kunnen spreken, met elkaar gevoelens kunnen delen en elkaar ondersteunen. Minister, ik denk dat stap 1 in de psychologische begeleiding is om ervoor te zorgen dat er opnieuw fysieke lessen op de campus kunnen zijn. Wij steunen u er volledig in om die kotbubbel te realiseren en om dat perspectief te realiseren. Ik roep alle partijen op, uit meerderheid en oppositie, Vlaams en federaal, om wie dan ook in hun partij die wat dat betreft toch enigszins op de rem gaat staan, bij de les te houden. Want de tweede stap is uiteraard de psychologische begeleiding waar we het hier over hebben, maar dat is achteraf remediërend. Minister, ik ben al blij dat de wachtlijsten niet zo dramatisch zijn, maar als je als student in de knoop zit, dan is drie of vier weken wachten in beleving nog altijd lang.

U zet verschillende stappen. Er worden initiatieven genomen op het niveau van de instellingen hoger onderwijs door studentenverenigingen. De bevraging die door VVS is gedaan, is een zeer goede zaak. Wij zijn in blijde verwachting van dat breed beleid rond mentaal welzijn. Kunt u er al iets over zeggen wanneer we dat zouden kunnen verwachten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er werden enkele vragen gesteld over het profiel van de studenten. Wel, daarvoor is natuurlijk de bevraging van VVS en professor Bruffaerts interessant. Daarover krijgen we een dezer dagen data en een analyse, want die bevraging is ondertussen rond. Ik denk dat we daar snel mee naar buiten kunnen komen.

Twee, ik was nog vergeten mee te geven dat we op het einde van afgelopen jaar ook nog eens 8 miljoen euro extra hebben uitgetrokken voor de onderwijsinstellingen, vooral met een focus op de hogere kosten gepaard gaande met het digitale aanbod, het organiseren van examens en het afstandsonderwijs.

Ten derde, wat het SIHO betreft: de laagdrempelige antennes zijn ondertussen allemaal van start kunnen gaan. We hebben op zes plaatsen een locatie: in Leuven, in Brussel, in Geel voor de provincie Antwerpen, in Gent voor Oost-Vlaanderen, in Kortrijk voor West-Vlaanderen en in Hasselt voor Limburg. Hiervoor hebben we allemaal medewerkers aangeworven. Qua profielen gaat het om psychologen, pedagogen, antropologen en sociologen. Die stuurgroep is ook opgestart en bijeengekomen.

Het eHealth-platform krijgt momenteel vorm, maar daar is nog wel wat werk aan. Ik denk dat de suggesties van collega Warnez goed zijn; die zijn terecht. Maar wat belangrijk is voor de hogeronderwijsinstellingen, de universiteiten en de hogescholen, is dat we de boodschap meegeven om de vinger aan de pols te houden, zodat, wanneer er een roep is om extra mensen en middelen en ook duidelijk benoemd is wat de concrete vraag is, we altijd klaar zijn om extra te kunnen schakelen. Maar het belangrijkste, ik blijf het herhalen, is het perspectief op contactonderwijs, op het elkaar te zien op de campus. Dat wordt meer mogelijk

vanaf 15 maart, en ik hoop dat we zeker na de paasvakantie ook daar nog enkele versnellingen hoger kunnen schakelen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Collega Daniëls, ik volg uw betoog volledig. Wat u aanhaalt, opnieuw naar de les kunnen, is in deze situatie de eerste en de belangrijkste maatregel die we kunnen nemen. Alle randvoorwaarden in alle sectoren moeten daarvoor vervuld zijn; dat gaat over meer dan onderwijs alleen. Hiermee ga ik volledig akkoord.

Maar ik denk dat we ook met z'n allen moeten vaststellen dat het probleem van mentaal welzijn niet iets is dat alleen rond die coronacrisis is ontstaan. Men was daar vooraf al mee bezig. Men heeft vooraf al een aantal signalen gegeven. Daarom is het goed dat de minister het initiatief verder wil nemen en openstaat om te luisteren. Ook op lange termijn moeten we op zoek gaan naar hoe we dat kunnen versterken in ons ... (*onverstaanbaar*) ... Ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn in deze commissie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het project 'Lezen met Klasse' – 2067 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): In het najaar 2020 gaf het Toekomstforum Halle-Vilvoorde, waar onder meer de burgemeesters in zitten, gehoor aan de oproep van Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts rond 'Lezen op school', met als doel te starten met een meer gecoördineerde aanpak van de taalproblematiek in de scholen in de regio Halle-Vilvoorde. Samen met vzw de Rand diende het Toekomstforum het project 'Lezen met Klasse' in. Vzw de Rand en het Toekomstforum willen met dit project de krachten bundelen en gemeenteoverschrijdend samenwerken rond lezen op school. De doelstelling is het creëren van kwaliteitsvolle leesomgevingen op en rond de scholen, waarin het stimuleren van de leesmotivatie en de leesvaardigheid van leerlingen centraal staan. De projectaanvraag werd door de Vlaamse overheid goedgekeurd voor één jaar met mogelijke verlenging van één jaar. In twintig scholen in Halle-Vilvoorde wenst men trajecten op te zetten rond begrijpend lezen, leesmotivatie en leesbeleid, waaronder zeker ook één school in Halle.

Dit zijn uiteraard allemaal goede bedoelingen, waar we ons wel achter kunnen scharen. Laat dat duidelijk zijn. Maar de concrete uitrol van het project op de werkvloer is toch een ander paar mouwen. Zo blijkt het een hele tijdsinvestering voor de leerkrachten en gaat het allemaal toch ten koste van lestijd, terwijl het helemaal nog niet duidelijk is wat dit allemaal gaat opleveren.

Ik geef een concreet voorbeeld uit mijn eigen gemeente. Op een basisschool in Humbeek krijgt het hele team, zowel de onderwijzers als de kleuterleidsters, een inleiding over dit project, van 16 uur tot 19 uur, dus drie uur na een volledige werkdag. Ik vind dat bijzonder zwaar. De weken daarna zijn er workshops voorzien van verschillende uren, waarbij de geselecteerde leerkrachten halve dagen uit hun klas moeten, zodat hun collega's hun leerlingen of kleuters moeten opvangen boven op hun eigen klas. Dat is in coronatijden sowieso al geen goed idee, los van het feit dat er al verschillende leerkrachten afwezig zijn wegens ziekte of

zwangerschap en men hiervoor al maanden geen vervangers vindt. Dat is niet verwonderlijk, want Halle-Vilvoorde is, net als Antwerpen, een probleemgebied om bijvoorbeeld kleuterleidsters en leerkrachten te vinden. Dat zie je ook in de spanningsindicator van VDAB. Op die manier is het voor de leerkrachten echt allemaal te veel aan het worden, omdat dit soort projecten nooit zorgt voor extra handen in de klas, maar ze er integendeel uit wegzuigen.

Minister, wat is de juiste kostprijs voor dit project voor Vlaanderen enerzijds en voor de gemeenten anderzijds? Waarom worden dergelijke projecten niet apart voorgesteld voor kleuterleiders en voor leraren lagere school, aangezien hun werkwijze toch heel anders moet zijn? In de kleuterklas kunnen kinderen namelijk nog niet lezen en moet het dus wel anders worden voorgesteld.

Waarom worden er geen flankerende maatregelen genomen die ervoor zorgen dat de deelnemende leerkrachten of kleuterleidsters kunnen vervangen worden in hun klas, zeker in een periode waarin de scholen in Halle-Vilvoorde schreeuwen om vervangers maar ze niet vinden?

Wat is de concrete praktische meerwaarde van dit project? Wat is er nieuw dat de leerkrachten tot dusver niet deden? Ik neem aan dat elke leerkracht in de lagere school wel leest in zijn klas. Op welke manier vormt dit project een compensatie voor het feit dat heel wat leerkrachten hiervoor lestijd moeten opofferen? Als die meerwaarde niet duidelijk is, krijgen leerkrachten de indruk dat het tijd- en geldverspilling is en voor extra planlast zorgt. Dat is natuurlijk zonde van de centen. Ik weet dat het project nog loopt, maar misschien kan het wel een beetje bijgestuurd worden.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: 'Lezen op School' is een initiatief dat inzet op de versterking van het Nederlands als vaktaal én als instructietaal. De noodzaak daartoe is afdoende geïllustreerd. Ik kan dan niet alleen verwijzen naar de Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) of het Programme for International Student Assessment (PISA), maar ook naar eigen peilingen en onderzoeken. Daarom leggen we in het regeerakkoord zo de nadruk op het Nederlands en de versterking ervan. Dit is een van de initiatieven die passen in de doelstellingen van het regeerakkoord.

Het uitgangspunt is het strategische advies van de Taalraad Begrijpend Lezen. Dat advies, waaraan ook de onderwijsverstrekkers hebben meegewerkt, kan op brede bijval rekenen in brede onderwijs- en cultuurgeledingen. 'Lezen op School' is een initiatief dat hieraan uitvoering geeft en is gestart in het schooljaar 2020-2021 en inderdaad potentieel verlengbaar in 2021-2022, net omdat we een alternatief moeten hebben voor de kleinschalige, éénmalige initiatieven.

Via dat project nemen in totaal toch maar liefst 344 scholen deel aan in totaal 22 trajecten, gecoördineerd door onder andere de pedagogische begeleidingsdiensten, grote literaire organisaties en samenwerkingsverbanden tussen bibliotheken, telkens in nauwe samenspraak met de betrokken scholen. De aanpak van de trajecten behoort natuurlijk helemaal tot de autonomie van de scholen en uiteraard zal de uitrol in sterke mate beïnvloed zijn door covid. Ik respecteer dit en zal dit feit meenemen in de verdere uitrol van het traject.

In totaal werd in 2020 voor 'Lezen op School' vanuit het Onderwijsbudget voor 344 scholen 2 miljoen euro uitgetrokken. Daarbovenop kwam vanuit de budgetten van De Rand ook nog eens een kleine 250.000 euro. Dat zijn dus toch heel wat middelen. De bijdrage van de lokale besturen is natuurlijk hun eigen keuze en zit vervat in initiatieven die lokaal lopen.

De problematiek die u aanhaalt met betrekking tot het vrijmaken van leerkrachten en flankerend beleid, kan natuurlijk niet via een leestraject worden opgevangen. Vandaar dat het, naast de absolute noodzaak om in te zetten op de versterking van het Nederlands, uiteraard aan de scholen is om de aanpak intern zo goed mogelijk te organiseren, en dat er ook extra expertise van buitenaf wordt ingezet. In goede samenspraak op lokaal niveau kunnen de noden van de scholen op deze wijze minstens een stuk beantwoord worden.

Lezen wordt binnen de school idealiter geplaatst binnen – wat we noemen – een leeslijn, vandaar de samenspraak tussen de leerkrachten die instaan voor de kleuterklassen en de collega's die werkzaam zijn in de lagere school. Nogmaals, de manier waarop dit gebeurt, behoort tot de lokale autonomie en we zullen dit ook niet opleggen. Belangrijk bij 'Lezen op School' is de Vlaanderenbrede uitrol van het initiatief. Daarnaast is er het feit dat alle trajecten vertrekken vanuit het wetenschappelijk onderbouwd en breed advies van de Taalraad Begrijpend Lezen en dat dit advies ook door de 22 begeleidende organisaties als vertrekbasis wordt genomen.

Daarnaast wordt in haast elke school vertrokken van een leesscan, zodat aandachtspunten, zoals die die u opnoemt, perfect kunnen worden meegenomen in de meting van de beginsituatie, de schoolgebonden planning en de aanpak van een en ander.

Het Nederlands vormt niets minder dan de onderbouw, de basisstructuur, van alle leren. Naast een vaktaal is het ook onze instructietaal. Dat vergt bijzondere inspanningen, zowel van het beleid als van de schoolteams.

U haalt enkele problemen aan, maar u moet wel weten wat u wilt. Na de schooluren vindt u lastig, maar tijdens de schooluren is het ook moeilijk, want zo verstoort men lopende processen in de klas. Maar het Nederlands is wel cruciaal en leerkrachten verwachten hiervoor bijkomende ondersteuning. We moeten vooruit. En ja, dat kost tijd, boterhammen en geld. We trekken middelen uit en vragen daar een extra inspanning te doen. Net daarvoor worden de additionele middelen van 2,2 miljoen euro uitgetrokken.

De meerwaarde van dit project is onmiskenbaar: het stimuleren van een leesbeleid op elke school en het sterker maken van leerkrachten door bijscholing. Het is vandaag nog altijd de vaststelling dat veel scholen geen leesbeleid hebben. Met dit initiatief willen we daar verandering in brengen.

Ik weet dat het allemaal wat 'on top' de crisis is, maar al bij al stellen we wel vast dat, met de middelen die we hebben uitgetrokken, 344 scholen hebben ingetekend. Het loopt hier en daar niet altijd even vlot, maar er lopen wel heel goede initiatieven.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. De prijs is mij duidelijk geworden, behalve voor de gemeenten. Dat is blijkbaar hun eigen keuze. Ik zal het nog eens natrekken.

U zegt dat er een leeslijn nodig is – en dat is juist – van 2,5 jaar tot 12 jaar, maar het verschil is gigantisch tussen de kleuterleidsters en leerkrachten van de lagere school. Zelfs binnen de lagere school zit daar een enorm verschil op. Het demotiveert mensen als men op een vergadering voor vijf mensen bezig is en de andere vijftien er voor spek en bonen bij zitten. Dat gevoel creëert men op dit ogenblik. Het is toch eens goed om erover na te denken of dit niet beter wordt opgesplitst voor enerzijds de kleuterleidsters en anderzijds de leerkrachten lagere school, zodat die eerst gemotiveerd worden om te zien wat zij kunnen doen in hun

concrete situatie en pas later, als dat een beetje duidelijk wordt, de link wordt gelegd van de derde kleuterklas naar het eerste studiejaar. Dat mis ik een beetje. Het is gemakkelijk om van buitenaf dit project op te leggen, maar je moet de mensen meekrijgen. Dat mis ik in dit verhaal. Leerkrachten motiveren is zeer belangrijk, omdat het al zo moeilijk is in deze periode.

Flankerende maatregelen voor leerkrachten die uit de klas worden gehaald, moeten de scholen maar zelf organiseren, maar dat is precies het probleem. In Halle-Vilvoorde vind je gewoon geen vrije kleuterleidsters meer, tenzij u bussen zou inleggen vanuit Limburg of West-Vlaanderen waar er nog een aantal op overschot zijn. Dat zou misschien al wat helpen, al is het maar voor één dag of een paar dagen dat ze daar stage kunnen lopen. Dat zou ook niet slecht zijn en het is beter dan dat ze thuis zitten.

Ik vraag dus of dat kan worden meegenomen en dat men dit signaal kan geven aan diegenen die het organiseren, niet om op te leggen hoe het moet, maar om een signaal te geven dat men een aantal problemen creëert. Men moet de leerkrachten wel meekrijgen.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, collega's, de projectoproep 'Lezen met Klasse' is een succes gebleken. Uit het antwoord op een schriftelijke vraag bleek dat het aantal ingediende projecten niet alleen het verwachte aantal ruim overtrof, maar ook dat het niveau en het aantal goedgekeurde projecten heel hoog lag, ondanks het feit dat er veel hoge voorwaarden aan de oproep waren verbonden.

Een ander pluspunt is dat zelfs de leerkrachtenopleidingen met de projectoproep aan de slag zijn gegaan. Dat is zeer positief, omdat leerkrachten een essentiële schakel zijn om een sterke leesbaarheid in scholen op poten te zetten.

Minister, ik had graag van u vernomen op welke manier u de verdere uitrol van de verschillende projecten, weliswaar op macroniveau, opvolgt. Het zou bijvoorbeeld nuttig zijn om de sterkste projecten naar een breed publiek te communiceren, zodat ze inspirerend kunnen werken voor andere scholen en zo een sneeuwbal-effect teweeg kunnen brengen. Bent u van plan om een of meerdere sterke projecten uit te lichten en als voorbeeld te stellen van hoe je een kwalitatief leesproject op poten kan zetten ter inspiratie van andere scholen?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik heb een aantal bijkomende vragen, vooral rond de 22 projecten waar de collega het over had. Worden die 22 projecten ook geëvalueerd na één schooljaar? Want het is eigenlijk de bedoeling dat ze 2 jaar lopen. Heeft die evaluatie consequenties voor de toekenning van de middelen voor het volgende schooljaar? Zijn de projecten dus al zeker dat ze ook in het schooljaar 2021-2022 kunnen lopen?

Er zijn heel veel scholen aan de slag gegaan met het project Lezen op school, zoals ook collega Tavernier al zei. Het boeit mij om daar ook de evaluatie van te zien. Wanneer is die gepland? Hoe kunnen we wat er wordt geleerd over de projecten, Vlaanderenbreed uitrollen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Laeremans, hoe men het lokaal aanpakt en wie met wie vergadert en met hoeveel, dat ga ik echt niet decreteren vanuit Brussel. Het is de lokale autonomie die speelt. Als er zich in Grimbergen problemen stellen, dan denk ik dat men daar met enig gezond verstand wel een mouw aan kan passen.

De middelen zijn alleszins ruim voorhanden. Ik snap natuurlijk de krapte die er momenteel op de arbeidsmarkt is, maar dat mag ons niet tegenhouden om initiatieven te nemen. We hebben de nodige middelen uitgetrokken die ook kunnen worden ingezet voor het aantrekken van externe expertise, waarbij men toch vrij ruim kan gaan. De middelen zijn dus ruim voorradig en men kan die naar eigen inzichten aanwenden, zeker als ook nog eens de lokale besturen bijdragen.

Een uitwisseling van goede praktijken kan zeker helpen. Ik neem dat zeker mee.

Voor de evaluatie is er de vaststelling dat corona wel wat hinder met zich mee heeft gebracht. Er is nu nog geen grondige evaluatie, maar het project is ook nog maar net gestart. Ik hoop wel dat we het grondig kunnen evalueren op het moment dat we meer toegang hebben tot scholen. Vandaag is het niet aangewezen om van alles te vragen. Wat is essentieel om op de schoolvloer te kunnen komen? We gunnen binnenkort wel een studieopdracht om de projecten na afloop te evalueren. In de slipstream daarvan gaan we ook de goede praktijken uitwisselen en doorgeven aan andere scholen.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw bijkomend antwoord.

Dat het lokaal moet worden georganiseerd, zou wel kunnen, maar ik denk ook dat diegenen die het komen brengen, van het idee uitgaan dat ze het voor de hele school moeten brengen. Men vergeet echt wel dat er toch grote verschillen zijn en dat signaal mag misschien toch eens van boven komen. Mensen lezen vooral voor in de kleuterklas en dat is iets anders dan lezen in de lagere school. Die leerlijnen moeten pas nadien op elkaar worden afgestemd. Als diegenen die dat komen brengen, vragen aan de school om alle leerkrachten tegelijk te zien, dan creëer je dat soort van problemen en is er een gebrek aan motivatie. Kan nog eens worden doorgegeven bij de evaluatie dat er een enorm verschil is tussen de kleuter- en de lagere school en dat het op die manier te weinig motiverend is?

Ik heb maar één school als voorbeeld; ik weet niet hoe het elders verloopt. Ik hoop dat de totale evaluatie uiteindelijk positief zal zijn en dat men zal leren uit de kritiek, zodat men kan bijsturen. Dan kan het volgend jaar hopelijk in iets betere omstandigheden worden uitgevoerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het Vlaams Leesoffensief 2021-2025

– 1924 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de betrokkenheid van het onderwijs bij de conceptnota over Leesoffensief

– 2078 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, we weten het allemaal: de leesvaardigheid van onze jongeren gaat achteruit. In het meest recente

PISA-onderzoek (Programme for International Student Assessment) vallen de Vlaamse leerlingen voor het eerst uit de top tien van de OESO-landen (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). Een op de vijf leerlingen haalt het minimale referentieniveau op vlak van lezen niet. Ook op vlak van leesplezier scoren Vlaamse jongeren zorgwekkend laag. Het meest recente PIRLS-onderzoek (Progress in International Reading Literacy Study) en de Onderwijsspiegel van 2020 bevestigen de negatieve tendens. De coronacrisis heeft de achterstand op vlak van begrijpend lezen bovendien nog verder versterkt.

De urgentie is hoog, want goed en graag lezen is de basis van alles. Zonder goede leesvaardigheden kan er van echt kwalitatief onderwijs geen sprake zijn. Minister, u nam al heel wat concrete maatregelen om de uitdagingen voor begrijpend lezen bij onze leerlingen ten gronde aan te pakken. De aangescherpte eindtermen, de prioritaire nascholing die inzet op begrijpend lezen en de projectoproepen 'Taalstimulerende activiteiten Nederlands' en 'Lezen op school' zijn slechts enkele voorbeelden.

Daarbovenop lanceerde u eind vorig jaar, samen met de minister van Cultuur, Jan Jambon, het voorstel voor een Vlaams Leesoffensief, een geïntegreerd actieplan vanuit Onderwijs en Cultuur om zowel binnen als buiten de schoolmuren het tij te keren op vlak van leesvaardigheid en -plezier. Het doel is om tot een krachtige aanpak voor leesbevordering te komen aan de hand van acties op verschillende terreinen, gaande van vroege geletterdheid, tot bibliotheken en cultuurparticipatie. Het gaat ook over een grensoverschrijdende samenwerking. Vlaanderen bundelt via de Taalunie de krachten met Nederland, dat met dezelfde uitdagingen kampt.

In januari zou een stuurgroep met de belangrijkste onderwijs- en cultuuractoren worden opgericht om dit Leesoffensief uit te werken. Volgens de vooropgestelde timing zou het Vlaams Leesoffensief 2021-2025 in mei moeten landen.

Minister, kunt u een tussentijdse stand van zaken geven van de werkzaamheden in het kader van het Vlaams Leesoffensief? Is de opmaak hiervan op schema?

Hoe is de stuurgroep samengesteld? Welke actoren zijn concreet in de stuurgroep vertegenwoordigd? Zijn daarbij ook de onderwijsverstrekkers, pedagogische begeleidingsdiensten en de jongeren zelf betrokken?

Welke concrete lessen uit internationale studies, zoals PISA, worden meegenomen bij de opmaak van het Vlaams Leesoffensief?

Op welke manier draagt de kennisuitwisseling tussen Vlaanderen en Nederland via de Taalunie bij tot de opmaak van het Vlaams Leesoffensief? Welke zaken kunnen we leren van onze noorderburen?

Hoe wilt u het verschil maken ten opzichte van de vorige plannen en beleid rond leesbevordering en leesonderwijs?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de Vlaamse Regering keurde op 18 december 2020 de conceptnota Leesoffensief goed. Leesoffensief is een Vlaams-Nederlandse alliantie die aan Vlaamse zijde door de beleidsdomeinen Onderwijs en Cultuur wordt uitgewerkt.

De acties situeren zich op zes terreinen. Eén, we maken de allerkleinsten warm voor boeken, nog voor ze naar school moeten. Daarom werd er verder ingezet op Boekstart. Twee, we versterken de vaardigheden van de leerkrachten op het gebied van lezen en maken werk van een leesbeleid op elke school. Drie, we schakelen de bibliotheken verder in als belangrijke spelers in het leesbevorderingsnetwerk. Vier, we schuiven leesonderwijs naar voren als een cruciale bouwsteen van de culturele

en persoonlijke ontwikkeling van kinderen en volwassenen. Vijf, we doen meer onderzoek naar goede methodieken en mogelijke – digitale – innovaties om leesvaardigheid op te krikken. En zes, we zetten brede en aantrekkelijke communicatiecampagnes op poten naar analogie met de campagnes rond Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM) om lezen weer hip te maken.

Ondertussen werd een beleidsdomeinoverstijgende stuurgroep in het leven geroepen. Deze stuurgroep krijgt de opdracht om een gemeenschappelijke visie op lezen uit te werken en dit over een realisatieperiode van tien jaar. Hieruit afgeleid wordt er ook een Leesplan uitgewerkt met doelen, acties en metingen.

De Taalunie fungeert hier als inhoudelijk klankbord en er is ook een resonansgroep waar onder andere het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) en de onderwijsinspectie in zetelen. De pedagogische begeleidingsdiensten worden zijdelings betrokken via de werkgroep engagementsverklaring Nederlands.

Volgens de afgesproken timing zal de goedkeuring van het Vlaams Leesoffensief 2021-2025 tegen mei 2021 voorliggen.

Minister, ondanks het grote en terechte aandeel van de scholen in de uitvoering van dit plan maken de onderwijsverstrekkers geen deel uit van de stuurgroep Leesoffensief en krijgen ze geen inspraak in het vastleggen van het Leesplan. Hoe zal men de link met de klasvloer behouden?

Behalve zijdelings via de werkgroep engagementsverklaring Nederlands worden de pedagogische begeleidingsdiensten nergens betrokken, zelfs niet eens vermeld in de conceptnota. Nochtans zit er heel wat expertise bij de pedagogische begeleidingsdiensten en is het ontwikkelen van een leesbeleid, leesacties didactiek op lezen, een kerntaak van de pedagogische begeleidingsdiensten. Waarom zijn zij niet betrokken? Erkent u de expertise die er is bij de begeleiders?

Hoe verhoudt de ontwikkeling van de visie op lezen zich tegenover de ontwikkelingen rond de eindtermen basisonderwijs en de rol van de leerplanmakers?

Dat zijn wellicht belangrijke vragen in het kader van 'Lezen is een feest!'.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het Leesoffensief zit op schema: ondertussen zijn zowel de kerngroep als de stuurgroep aan het werk. De bedoeling is om eind mei een actieplan af te leveren en daarmee naar de Vlaamse Regering te trekken.

Wie maakt deel uit van de stuurgroep en de kerngroep? Het gaat om een breed veld van experts: leerkrachten, vertegenwoordigers van leesorganisaties, de academische wereld. Er zitten uiteraard ook jongeren bij – de uiteindelijke doelgroep – net als een vertegenwoordiging van de Taalunie en een aantal mensen die tewerkgesteld zijn bij de pedagogische begeleidingsdiensten. Die pedagogische begeleidingsdiensten zijn natuurlijk ook geconnecteerd aan de onderwijsverstrekkers.

De expertise van de mensen bij de pedagogische begeleidingsdiensten wordt dus zonder meer erkend en meegenomen. Er zal doorheen het hele Leesoffensief ook zeer nauw worden samengewerkt met de klasvloer. Daarom leggen we ook de nadruk op de aanwezigheid van leerkrachten in die stuurgroep en kerngroep.

Dat Leesoffensief is uiteraard een gevolg van PIRLS en PISA. We hebben het er daarnet over gehad. Op grond daarvan heeft het Comité van Ministers van de Taalunie de Taalraad Begrijpend Lezen opgericht, met als vraag de absolute kern voor het verbetertraject aan te leveren. Dat traject kan vervolgens worden ingezet

in een aantal duurzame acties in zowel Vlaanderen als Nederland. Het Leesoffensief is de beleidsmatige, Vlaamse vertaling op concrete doelstellingen en acties van dat Taalunie-advies.

De aandachtspunten zijn op hoofdlijnen eigenlijk gelijk in Vlaanderen en Nederland. Vandaar dat de Taalunie zowat de rol speelt van bruggenhoofd en instaat voor de uitwisseling van aanpakken tussen Vlaanderen en Nederland. Nederland is ook recent gestart met dat Leesoffensief en ook op beleidsvlak zal er heel wat worden uitgewisseld. Ik denk dat we daar nog veel van elkaar zullen kunnen leren, ook al zijn de modaliteiten waarbinnen onderwijs- en cultuurbeleid worden uitgerold, verschillend. Maar ook de verschillen leveren heel wat informatie op. Het is momenteel net iets te vroeg om daarover te kunnen rapporteren, maar de informatie zal zeker worden gedeeld.

Zowel collega Jambon als ikzelf zijn nauw betrokken bij het Leesoffensief. We volgen het van nabij op. Hopelijk wordt het een typevoorbeeld van hoe er intensief en versterkend kan worden samengewerkt, niet alleen tussen Vlaanderen en Nederland, maar ook tussen Onderwijs en Cultuur.

Het verschil dat we willen maken, is dat er systemisch wordt ingezet op een domein dat fundamenteel is voor alle leren, namelijk lezen, als onderdeel van het taalbeleid Nederlands, niet alleen als vaktaal, maar ook als instructietaal. Dat betekent dat we vertrekken van het wetenschappelijk advies van de Taalraad, en dat alle trajecten vanaf nu in dat licht worden geplaatst. We wensen een doorlopend leesbeleid op te zetten, een leeslijn, wat veel meer is dan een opeenvolging van projecten.

Als je het met iets moet vergelijken, zou ik het willen spiegelen aan bijvoorbeeld het STEM-actieplan, dus met doelstellingen die je op lange termijn vooropstelt, strategische doelstellingen die goed tien jaar meegaan, die vertaald worden in concrete en dus ook meetbare doelstellingen, en die vervolgens gekoppeld worden aan acties. We voorzien dat actieplan eind mei.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben heel blij te horen dat dit toch wel zeer welgekomen initiatief op schema zit. Dat is zeer fijn nieuws om te horen. Want net zoals de kennis van het Nederlands de fundering is waarop alle andere vormen van leren steunen, komt ook leesvaardigheid in elke school terug. Zonder sterke leesvaardigheden kan er van leren weinig sprake zijn. In die zin zijn de tendensen die uit verschillende studies blijken, bijzonder alarmerend. Onze fractie is dan ook zeer tevreden dat u dit probleem heel ernstig neemt en met het Leesoffensief het initiatief neemt, samen met een breed aantal partners, om tot een omvangrijke en geïntegreerde aanpak voor leesbevordering te komen.

Het Leesoffensief vormt een sterke aanvulling op alle andere inspanningen die u levert om het tijt echt te doen keren, om kinderen en jongeren weer te leren lezen en om lezen ook weer hip en aantrekkelijk te maken.

In dit digitale tijdperk heeft lezen een wat stoffig imago gekregen bij de jeugd, terwijl lezen net zoveel troeven heeft. Het digitale valt natuurlijk niet meer weg te denken. En ook in het Leesoffensief gaat daar met actieterrein 5 aandacht naartoe. Dit actieterrein formuleert de ambitie om meer onderzoek te doen naar goede methodieken en mogelijke digitale innovaties om de leesvaardigheid op te krikken.

Minister, ik heb daarover enkele vragen aan u. Kunt u dit verder toelichten? Wat is de finale bedoeling van actieterrein 5? Wanneer zullen de resultaten van het onderzoek naar goede methodieken en innovaties beschikbaar zijn? Wat verstaat u onder digitale innovaties? Zullen deze innovaties kaderen binnen bestaande

leerplatformen? Of is dat iets nieuws, iets wat op zichzelf zal staan? Welk budget staat hiertegenover?

Tot slot heb ik nog een bijkomende vraag over een passage uit het Vlaamse Regeerakkoord, waar het Leesoffensief naar verwijst. Ik citeer: "We werken verder aan een gedragen én duurzaam taal- en leesbevorderingsbeleid over diverse beleidsdomeinen heen." Het Vlaams Leesoffensief is een gezamenlijk initiatief vanuit Onderwijs en Cultuur, maar ziet u ook voor nog andere beleidsdomeinen een rol weggelegd bij de verdere ontwikkeling en uitrol van het Vlaams Leesoffensief? Zult u hiervoor bijvoorbeeld ook samenwerken met uw collega's bevoegd voor Jeugd en Gelijke Kansen? Ik dank u alvast voor uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We doen er dezer dagen alles aan, over partijgrenzen heen, om een of ander virus te bestrijden. In deze zal ik u vragen om een virus te verspreiden, het leesvirus. Het is hier al aangehaald door collega's: we moeten er alles aan doen om dat lezen opnieuw volledig in de picture te plaatsen.

Er zijn een aantal initiatieven, onder andere dit initiatief. Maar het moet inderdaad wel de bedoeling zijn om over de domeinen van de verschillende bevoegdheden heen samen te werken. Wat de samenwerking met Cultuur betreft, kan ik alleen maar bevestigen dat die heel belangrijk is. Ook hier, lokaal, als schepen van Onderwijs en schepen van Bibliotheek, merk ik dat we, door samen te werken, meer bereiken. Ik pleit er in ieder geval voor om daar ook bruggen te bouwen en samen te werken.

Verder moeten we ook zoeken naar hoe de bevindingen die uit onderzoeken worden gehaald, naar de praktijk kunnen worden gehaald. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de Scriptieprijs Leesbevordering, die ik vond op de website van Iedereen Leest. Daarin deed een student een onderzoek naar de professionalisering van leesmotivatie en leespromotie. Ik volg dat onderzoek volledig, want we kunnen enkel maar leerlingen stimuleren of goesting doen krijgen in lezen door zelf het voorbeeld te geven. Een leerkracht die zeer gemotiveerd kan vertellen over lezen, kan het voorbeeld tonen en leerlingen aan het lezen zetten. Minister, hoe kunnen we de kloof tussen onderwijsonderzoek rond leesbevordering en leesbevordering in de praktijk dichten?

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Het is een bijzonder interessante vraag om de eenvoudige reden dat er ook in de vorige legislatuur al verregaande samenwerking is geweest tussen enerzijds Cultuur en anderzijds Onderwijs in verband met leesbevordering. We hebben toen ook een intense samenwerking gehad met Nederland om jeugdliteratuur 'hot' te maken. De realiteit is dat het lezen is afgenomen, maar men merkt wel dat initiatieven die uit Onderwijs en Cultuur komen er wel toe kunnen bijdragen om dat opnieuw aan te zwengelen. De rijkdom van taal komt wel degelijk voor een belangrijk deel voort uit dat lezen. Het is enorm belangrijk dat we daar maximaal op inzetten. U hebt van onze fractie de volledige steun om de leesbevordering verder uit te werken en bruggen te slaan, samen met Cultuur, naar onze jeugd. Maar ook in het algemeen trouwens, want lezen is iets dat je niet verleert. Die passie krijg je als je jong bent. Het is ook in het algemeen belangrijk voor de volgende generaties. Die passie krijgen is ook belangrijk om mensen aan te zetten om te schrijven. Lezen heeft ook een enorme invloed op het schrijven zelf en kan het schrijven wakker maken. Dat gaat ook over het schrijven van poëzie. Wij hebben in de vorige legislatuur ook gewerkt rond poëzie en jongeren. Er was duidelijk een link naar de passie voor taal en lezen die vanuit het onderwijs werd meegegeven.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Met permissie, verschillende vragen vinden natuurlijk een antwoord in het actieplan zelf. Ik hoed me ervoor om al te zeer politiek te sturen. Mijn doelstelling is: tracht alstublieft met het Leesoffensief heel pragmatisch en laagdrempelig aan de slag te gaan, focus op een verruiming van het bereik en probeer vooral binnen te breken in de leefwereld van kinderen en jongeren om te proberen leesvoer op hun maat aan te bieden. Ik heb misschien het voorbeeld al gegeven waarmee ik ook mijn eigen kinderen probeer aan te zetten om te lezen door net in te pikken op hun interessegebieden. Als dat een interesse is voor een bepaalde game, dan krijgt men boeken die passen in die game. Ik ben de naam van die game even kwijt, maar het is alleszins een van de populaire games.

Om maar te zeggen: probeer binnen te breken in de leef- en denkwereld van kinderen en jongeren om een laagdrempelig attractief aanbod te formuleren. Dat hoeven niet de grote literatuur of de grote auteurs te zijn. Men kan misschien via een veel lagere drempel en met concrete interessegebieden binnenbreken en het leesvirus verspreiden. Het is grappig dat een van de collega's dit aanbrengt. Een van de eerste acties die we genomen hebben in het kader van het coronabeleid, vlak voor de paasvakantie vorig jaar, was net dat we samen met de uitgeverijen de verspreiding van het leesvirus op de agenda hebben gezet. We hebben een kortstondige campagne gevoerd met het oog op het verspreiden van dat leesvirus. Dat moet de doelstelling zijn: laagdrempelig en pragmatisch proberen om het bereik en de attractie van het lezen te verruimen.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, dank u wel voor de bijkomende antwoorden.

Wij verheugen ons als fractie enorm op de uitgave van het Vlaams Leesoffensief en de verdere werkzaamheden in dit kader. Dat geldt in het bijzonder voor het tweede actieterrein, dat zich toelegt op het versterken van de vaardigheden van leerkrachten op het gebied van lezen en het werk maken van een leesbeleid voor elke school. Volgens ons zijn dat de twee kernenelementen om de slechte resultaten van begrijpend lezen te doen keren. Er is een grote nood aan leerkrachten die sterk in hun schoenen staan op het vlak van leesvaardigheid en die kunnen zorgen voor een goede uitrol van een leesbeleid op school. We kijken ernaar uit op welke manier leerkrachten zullen worden ondersteund bij de uitvoering van het Leesoffensief. Opnieuw, zij zijn de steunpilaren om een echte kentering teweeg te brengen en te komen tot een sterk leesbeleid op elke school.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, misschien was u op zoek naar de game 'Minecraft'. Ik ken dat van mijn kinderen die dat ook spelen. Zelf ben ik daar geen expert in. Ik lees wel enorm graag. Ik kijk samen met mijn fractie uit naar het actieplan.

Voorzitter, ik wil graag iets voorstellen. Er zijn vandaag drie vragen gesteld over lezen, wellicht wegens de Jeugdboekenmaand die is gestart. Als we nu eens zelf met de commissie Onderwijs het leesvirus zouden verspreiden? De ene leest wellicht liever dan de andere, maar ik zou voorstellen dat we allen eens ons favoriete jeugdboek voorstellen en op die manier aangeven dat we lezen echt wel belangrijk vinden. Ik daag jullie dus eigenlijk allemaal wat uit.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme, een leuke suggestie. Als ik een tip mag geven aan wie tienerzonen heeft: Band of Brothers is een ideaal boek. Zo is het bij mijn zeventienjarige zoon gelukt.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bezorgdheden in het advies op eigen initiatief van de Vlor betreffende de toekomstvisie van regionale technologische centra – 2099 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, in samenspraak met de regionale technologische centra (RTC's) bent u een traject opgestart voor de verdere optimalisering van de werking van de RTC's. De minister heeft de ambitie geuit om deze optimalisering tegen 1 september 2022 in werking te laten treden.

Op 11 februari 2021 heeft de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) op eigen initiatief een advies geformuleerd over een nota ter voorbereiding van het stakeholdersoverleg. Daarin schuift de raad enkele bedenkingen en voorstellen over de nota en de toekomstige werking van de RTC's naar voren.

Ten eerste vreest de Vlor dat het voorgestelde takenpakket voor de vernieuwde RTC's te breed en te algemeen is. "Verbreding en een gebrek aan focus zullen ertoe leiden dat de opdrachten minder kwaliteitsvol vervuld kunnen worden," zo zegt het advies. In het kader van deze bezorgdheid, vraagt de Vlor om de originele focus van de RTC's te behouden, namelijk de arbeidsmarktgerichte opleidingen in het kwalificerend onderwijs, en om deze focus niet uit te breiden naar Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM).

Daar nauw op aansluitend stelt de Vlor de vraag om de overlap in opdrachten met reeds bestaande initiatieven en actoren te schrappen, zodat het RTC zijn rol als bruggenbouwer tussen deze actoren kan behouden en versterken en een meer complementaire manier van werken kan aannemen. Zo wordt ook de versnippering van middelen en opdrachten – per specifiek doel – tegengegaan.

Concreet vraagt de Vlor om de rol van professionalisering doelgericht te behouden voor projecten die het RTC zelf aanbrengt. Verdere pedagogische begeleiding behoort immers tot de verantwoordelijkheid van de pedagogische begeleidingsdiensten. Daarnaast vraagt de raad ook om digitale geletterdheid niet in haar algemeenheid, maar gekoppeld aan de infrastructuur en de projecten van het RTC zelf te voorzien. Ook op het vlak van duaal leren bemerken zij de veelheid aan actoren die diezelfde opdracht uitvoeren, net zoals op het domein van STEM.

Specifiek vermelden zij ook Connectief vzw, waarvan zij vrezen dat hun Vlaanderenbrede en ook internationale projecten zwaar zullen lijden door ondergebracht te worden in vijf RTC-besturen.

Tot slot vraagt de Vlor voor een sterkere erkenning van de expertise en de meerwaarde van overleg tussen de betrokken partners in de klankbordgroep. Om dat te realiseren vragen zij om de rol van de Vlor te verankeren in eenzelfde jaarlijkse overleg- en adviesopdracht.

Minister, hoe staat u tegenover een vermindering in het takenpakket van het vernieuwde RTC, om de uitvoering van deze taken te kunnen versterken in andere, reeds bestaande initiatieven en projecten en daarbij de rol van RTC's als facilitators en bruggenbouwers ten volle te benutten, zoals de vraag van de Vlor luidt?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal eerst de opdracht en de rol van de RTC's verduidelijken. De bedoeling is om de samenwerking tussen het beroepsgericht en technisch onderwijs enerzijds en ondernemingen en andere arbeidsmarktactoren anderzijds te versterken. De RTC's kennen nu een vrij brede werking: netoverschrijdend, provinciaal, interprovinciaal en Vlaams. Die werking is vastgelegd in beheersovereenkomsten en wordt geconcretiseerd in jaaractieplannen. De acties zijn gericht op het uitbouwen van een duurzame relatie tussen onderwijsinstellingen en ondernemingen. Ze zijn voor mij dan ook echt een belangrijke partner in het versterken van de technische en de technologische competenties bij leraren en leerlingen in het arbeidsmarktgerichte secundair onderwijs.

De Vlor geeft aan de huidige werking van de RTC's te waarderen. Wanneer het dan gaat om hun rol als facilitator en bruggenbouwer, wil ik ook vanuit de Vlaamse Regering die werking in de eerste plaats ook bestendigen en kijken waar we ze nog kunnen versterken. Om die oefening te starten, hebben de RTC's samen met onze administratie een visienota uitgewerkt die met verschillende stakeholders besproken wordt. Stakeholderoverleg met de arbeidsmarktactoren en de onderwijspartners heeft reeds plaatsgevonden. Andere stakeholders zullen ook betrokken worden. Het hoeft niet te verbazen dat er tijdens de overlegmomenten uiteenlopende meningen aan bod komen.

Een optimale RTC-werking staat of valt met goede relaties met de partners. Dat zien we: je hebt grote regionale verschillen, waarbij het ene RTC veel beter functioneert dan het andere, en je moet vaststellen dat dat ook dikwijls te herleiden valt tot goede relaties met de partners uit het onderwijs- en arbeidsmarktveld. Het is daarom van belang om te zorgen voor een grote betrokkenheid bij en een draagvlak voor de toekomstige RTC-werking.

Net daarom, vanuit die ambitie, wil ik een Vlaamse stuurgroep samenstellen met vertegenwoordiging vanuit zowel het onderwijs als de arbeidsmarkt om daar aan de slag te kunnen gaan met adviezen met betrekking tot de toekomstige RTC-werking: wat moet die inhouden, wat zijn de goede praktijken? Het moet complementair zijn met reeds bestaande acties.

We nemen daarbij zeker mee dat de coronacrisis natuurlijk ook aangetoond heeft dat het niet meer evident is om op locatie aan de slag te gaan met leerlingengroepen. Daarom willen de RTC's in de toekomst, nog meer dan nu al het geval is, de focus leggen op de professionalisering van leraren, en dit in nauwe samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten. Het gaat dan om het vakspecifieke professionaliseren van leraren, natuurlijk ook rekening houdend met de eindtermen, de beroepskwalificaties en leerplandoelen, maar ook met de concrete vragen en noden vanuit de arbeidsmarkt – ook de lokale arbeidsmarkt, want ook dat verschilt natuurlijk –, de recente technische en technologische evoluties en andere innovaties. Door in te zetten op de professionalisering van leraren, kunnen we op die manier ook de innovatie duurzaam inbedden in de onderwijscontext.

Ondertussen wordt met de feedback van de reeds bevroagde stakeholders aan de slag gegaan. Zo zal per thema de rol die aan de RTC's werd toegewezen in de visienota, verduidelijkt worden. Een RTC kan bijvoorbeeld als organisator optreden, maar ook als facilitator of stimulator. Hierbij wordt steeds uitgegaan van complementariteit met reeds bestaande acties en spelers op het snijvlak tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Dat neemt niet weg dat we vanuit de Vlaamse Regering ook de RTC-werking in een ruimer kader zien, waarbij we die ook willen inzetten als beleidsinstrument om de agenda's inzake STEM en digitalisering uit te rollen. Vandaag voeren de RTC's al een opdracht uit in het kader van de uitrol van de beleidsplannen Artificiële Intelligentie en Cyberveiligheid onder aansturing van het Agentschap Innoveren en

Ondernemen (VLAIO). Binnen het project Digitale School willen de RTC's via een aangepast traject voor leraren de digitale competenties van leerlingen in het beroepsgericht en technisch onderwijs versterken. Het traject bestaat uit de ontwikkeling van een vrij ruim opleidingsaanbod en een lerend netwerk. RTC's moeten, kunnen en zullen meewerken aan een toekomstgericht onderwijs. Ik ben ervan overtuigd dat de RTC-werking ook gelinkt kan worden aan het brede STEM-verhaal en dat de rol van de RTC's ook in de STEM-agenda 2020-2030 verder verduidelijkt moet worden.

Tot slot: op vraag van de stakeholders zullen we de rollen die de RTC's kunnen opnemen per thema verduidelijken. De komende maanden gaan we de RTC-opdrachten duidelijker aflijnen, zodat het kader waarbinnen ze werken, wat helderder geformuleerd wordt. Tegen het zomerreces wil ik duidelijkheid over de decretale aanpassingen die daar mogelijk mee gepaard kunnen gaan.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, dank voor uw antwoord. U hebt heel veel verteld. Wat voor mij essentieel is en wat ik wil onthouden uit uw betoog en antwoorden, is dat u inderdaad gelooft in de RTC's, in de versterking van de RTC's, en dat u hun veel meer armslag wilt geven in de taken die ze vandaag doen, op dat kruispunt van onderwijs en arbeidsmarkt.

Ik deel die mening, maar ik stel tegelijk vast dat we een advies van de Vlor hebben, een nota die, voor zover ik begrijp, zeker niet in het parlement besproken is en ook niet door de regering, maar dat u toch al de ambitie hebt geuit om al voor de zomer de nodige decretale aanpassingen te doen voor de vele aanpassingen die u in uw antwoord hebt opgenomen. Ik denk toch dat het goed is dat we samen minstens inzage krijgen in de totale visie. We hebben daar nu via uw antwoord al wat voorzetten gekregen, maar ik denk toch dat het goed is dat we voor de visienota – die zal waarschijnlijk binnenkort wel naar de regering gaan – toch misschien een zicht op timing krijgen.

Het is goed dat er een Vlaamse visie is over de werking, maar de regionale inbedding is en blijft voor ons toch cruciaal. Ik heb dat ook al bij eerdere vragen aangehaald. Er is ook naar verwezen: de lokale eigenheid, de grote betrokkenheid, de regionale verschillen, dat is natuurlijk ook een beetje eigen aan die RTC's, dat is ook voor een stukje hun DNA en de kracht. Die moet daar aanwezig kunnen blijven vanuit een Vlaamse visie. Uiteraard kan dat. Hebt u misschien een idee over hoe u de combinatie ziet tussen enerzijds de regionale inbedding en anderzijds de Vlaamse visie? Is dat voor u een sturend verhaal? Hoe ziet u de regionale eigenheid nog verankerd?

Wat de scope betreft lezen we ook vanuit het STEM-platform een vraag naar een verbreding ervan, zoals STEM-professionalisering van leerkrachten inzake STEM-didactiek. Het is als het ware een laag die we daar bovenop leggen, een duidelijke verbreding. Er is ook de vraag vanuit het volwassenenonderwijs en het buitengewoon onderwijs om daarin meegenomen te worden. Hoe ziet u verbreding van de scope concreet? Betekent dit extra budget voor de RTC's?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Voorzitter, vanuit onze fractie onderschrijven wij het belang dat de RTC's hebben in het versterken van de samenwerking tussen beroepsgericht en technisch onderwijs, ondernemingen en andere arbeidsmarktactoren. Dat is immers essentieel als we de technische en beroepsgerichte opleidingen willen versterken, opwaarderen en futureproof willen maken. We waarderen dan ook dat u in de toekomst nog meer de focus wilt leggen op de professionalisering van de

leraren, vertrekkend onder meer vanuit de noden van de arbeidsmarkt en de recente technische en technologische evoluties en andere innovaties.

U kondigde aan dat u een stuurgroep zult oprichten en dat u de ambitie hebt om met decretale initiatieven te komen voor het zomerreces. Kunt u duiden wat de timing is van het oprichten van die stuurgroep? Wanneer gaan zij aan de slag? Tegen wanneer verwacht u adviezen?

De heer Brouns verwees al naar het briefadvies dat het STEM-platform op 1 maart heeft uitgebracht. Het zou goed zijn om hen te betrekken bij het stakeholders-overleg dat u nog plant, zodat alle visies optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd.

We kijken in ieder geval uit naar het nieuwe decretale kader dat we binnen afzienbare tijd verwachten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De visienota komt voor alle duidelijkheid ook op de ministerraad ter sprake. Naar aanleiding daarvan kunnen we desgewenst altijd naar de commissie komen met de betrokken nota.

Ik geef ook even mee dat we een verbindingspersoon hebben aangesteld om het proces in goede banen te leiden. Die persoon komt zelf uit een RTC.

Ondertussen zijn de stakeholders al bevraagd, namelijk de arbeidsmarktactoren en de onderwijspartners. Ook de beleidsdomeinen Werk en Innovatie zullen worden betrokken, alsook de provinciale besturen en de vzw Connectief. Naar aanleiding van de eerste gesprekken is toch al duidelijk gebleken dat er nog wel wat uiteenlopende meningen en standpunten zijn. Dat is ook goed. Die tour d’horizon zullen we doen.

We zijn nog maar gestart sinds januari en er zullen nog wel wat gesprekken plaatsvinden. Een discussiepunt is bijvoorbeeld hoe dit structureel aangepakt zal worden: met een Vlaanderenbrede werking met één vzw, aangestuurd door een Vlaamse stuurgroep en provinciale ankerpunten of met behoud van de huidige vijf vzw's? Dat is een discussiepunt dat op tafel ligt.

Sowieso zullen we met een visienota – maar er is nog werk aan – naar de Vlaamse Regering gaan. Desgevallend kunnen daar ook decretale wijzigingen mee gepaard gaan. Dat zal dan maar de uitloper zijn van die visienota. Het lijkt mij de kern van de zaak dat we daaromtrent een consensus kunnen vinden, maar er zal wel nog wat water onder de brug moeten vloeien om daartoe te komen. De tijdshorizon die ik idealiter vooropstel, is om tegen deze jaarhelft rond te zijn met een visienota. Dan hoop ik ook tot bij u te kunnen komen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik kijk er inderdaad naar uit om de visienota hier in deze commissie samen te bespreken. Ik onderschrijf graag dat u in ons een bondgenoot hebt voor de versterking van de RTC's, maar ik wil daarbij wel twee belangrijke punten benadrukken.

Ten eerste is dat de regionale inbedding. Als je met mensen op het terrein spreekt, kan men meegaan in een Vlaamse visie. Maar als je de lokale, regionale betrokkenheid van de spelers op de arbeidsmarkt, bedrijven en scholen echt wilt inbedden en behouden, dan moeten we ook durven kijken naar de structuur, zodat het op een authentieke manier kan blijven gebeuren in de verschillende provincies. Ook de nauwe en goede samenwerking met de provinciale besturen is toch een

belangrijk aandachtspunt voor ons, om ook zo daar de betrokkenheid te kunnen houden. Ik denk dat dit de regionale werking uiteindelijk kan versterken in relatie tot de arbeidsmarkt, de bedrijven en scholen.

Er zijn in het advies van de Vlor bezorgdheden geuit over de verbreding van de scope. Daarnaast krijg je vanuit het volwassenenonderwijs en het STEM-platform de uitdrukkelijke vraag om daar eventueel een laag bovenop te leggen. Dat is iets dat we ernstig moeten bekijken, maar het kan natuurlijk niet los gezien worden van de nodige middelen. Als we die mensen extra willen versterken en extra taken willen toemeten, dan moet er natuurlijk budget bij komen.

Ik kijk uit naar de visienota en uw voorstellen op dit vlak.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de visie en het budget voor het plan 'Van Kwetsbaar naar Wendbaar' – 2101 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): In de commissie Onderwijs van donderdag 4 februari heeft de minister de visienota Digisprong toegelicht. Hij kaderde de visie alsook de financiële budgettering van de Digisprong in een 'remontada' voor het onderwijs als onderdeel van het bredere relanceplan Vlaamse Veerkracht.

Tot die bredere remontada behoren volgens de minister ook drie andere pijlers. Naast de digitaliseringsgolf in het leerplichtonderwijs, oftewel de Digisprong, benoemde de minister ook de Edusprong voor het volwassenenonderwijs, het Voorsprongfonds voor het hoger onderwijs en het luik 'Van Kwetsbaar naar Wendbaar'.

In diezelfde commissievergadering lichtte u ook reeds de budgetten toe uit het relanceplan die u verbindt aan deze vier pijlers: 375 miljoen euro voor de Digisprong, waarvan een verdere, concrete verdeling uitvoerig besproken is in de commissie, maar ook 90 miljoen euro voor 'Van Kwetsbaar naar Wendbaar', 60 miljoen euro voor het Voorsprongfonds hoger onderwijs en 60 miljoen voor de Edusprong voor het volwassenenonderwijs.

Zowel voor de Digisprong als voor de Edusprong keurde de Vlaamse Regering intussen een visienota goed. Op vrijdag 26 februari stond ook een visienota op de agenda van de Vlaamse Regering betreffende het Voorsprongfonds hoger onderwijs. In het kader van het dossier 'kwetsbare studenten en leerlingen en wendbare scholen' lijken echter wel reeds budgetten te zijn toegekend. Zo is er op 15 januari 2021 aan de Vlaamse Regering een projectoproep meegedeeld omtrent het versterken van schoolleiderschap, voor maximaal 3 miljoen euro, en op 29 januari 2021 een subsidieoproep meegedeeld ter versterking van de lerarenopleidingen ten belope van 2,4 miljoen euro.

Minister, wat is de voorlopige brede, overkoepelende visie omtrent het thema 'kwetsbare leerlingen en studenten en wendbare scholen'? Welk traject wilt u volgen rond dit dossier? Zult u hiervoor een visienota voorleggen aan het Vlaams Parlement? Zo ja, hebt u daar reeds een tijdspad voor uitgestippeld? Welke middelen uit de 90 miljoen bestemd voor het dossier 'kwetsbare studenten en leerlingen en wendbare scholen' hebben reeds een (voorlopige) bestemming gevonden en over welke projecten gaat het?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De doelstelling van de remontada is de relance van ons onderwijs, van een achterstand een voorsprong maken. We willen ons focussen op de meest kwetsbaren en op de weerbaarheid en veerkracht van alle leerlingen.

We gaan uit van drie speerpunten. Ten eerste, van achterstand naar voorsprong. De nadruk zal liggen op het wegwerken van de leerachterstand en het versterken van het tso, (d)bsi en de B-stroom. Ten tweede, de versterking van leraren, lerarenopleiders en schoolleiders. Hiervoor zijn inderdaad reeds pilootprojecten voor de lerarenopleiding en professionaliseringsprojecten ter versterking van het schoolleiderschap op de ministerraad gepasseerd. Ten derde, het mentaal welzijn van leerlingen, scholieren en studenten. De nadruk zal liggen op het mentaal welzijn van verschillende doelgroepen, zoals studenten maar ook leerlingen in het leerplichtonderwijs.

Deze meeste acties worden nog volop uitgewerkt. Er werden reeds drie visienota's goedgekeurd op de Vlaamse Regering, respectievelijk over de Digisprong, de Edu-sprong voor het volwassenenonderwijs en het Voorsprongfonds Hoger Onderwijs. De acties in deze visienota's worden geïntegreerd binnen het interfederaal Plan voor Herstel en Veerkracht. Dit zal worden ingediend bij de Europese Commissie voor cofinanciering.

De acties met betrekking tot 'Van Kwetsbaar naar Wendbaar' zullen voor 100 procent met Vlaamse middelen worden gefinancierd en zullen niet worden ingediend bij de Europese Commissie. Ze zijn dus ook gegarandeerd.

Drie acties staan momenteel op punt en hebben dus ook al een definitief budget ontvangen. Het gaat over pilootprojecten ter versterking van de lerarenopleidingen in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Deze pilootprojecten hebben als doel om de lerarenopleidingen en de samenwerkingen tussen de lerarenopleidingen en het werkveld te versterken. De oproep daagt de lerarenopleidingen en hun projectpartners uit om nieuwe manieren van werken te ontwikkelen, de competenties van toekomstige leraren en lerarenopleiders aan te scherpen, samenwerking met de andere actoren in het professioneel continuüm aan te gaan en de praktijk te versterken. De projecten kunnen worden uitgewerkt binnen drie pijlers: vakken en vakdidactiek, flexibele opleidingstrajecten en diversiteit. Door deze subsidieoproep krijgen de lerarenopleidingen in Vlaanderen de ruimte en middelen om innovatieve pilootprojecten op te zetten in samenwerking met actoren die instaan voor het verdere professionele continuüm.

Een tweede actie zijn de professionaliseringstrajecten met het oog op het versterken van schoolleiderschap. Deze oproep is reeds op de ministerraad van midden januari 2021 gekomen. Hiervoor is een budget uitgetrokken van 3 miljoen euro voor tien professionaliseringsprojecten in de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. Deze trajecten zouden moeten starten op 1 september 2021. Het gaat over twee projectdelen. Eén projectdeel gaat over het versterken van onderwijskundig leiderschap. Directeuren moeten namelijk niet enkel administratieve managers zijn, maar zijn ook cruciaal om hun lerarenteam te ondersteunen op pedagogisch-didactisch vlak. Het tweede projectdeel gaat over het ontwikkelen van strategieën om de schoolorganisatie maximaal af te stemmen op de noden van leerlingen en het schoolteam.

De projecten zullen worden geflankeerd door een onderzoeks- en ontwikkelingsopdracht. Dit onderzoek zal bestaan uit het in kaart brengen en analyseren van de processen tijdens de projecten en effecten ervan en het ontwikkelen van middelen tot kennisdeling over schoolleiderschap voor herstel en veerkracht en collectief leren van schoolleiders.

Hiervoor is reeds een open oproep bekend gemaakt naar alle Vlaamse universiteiten en hogescholen. Deze oproep is op de Vlaamse Regering van begin februari gekomen.

Over de derde actie hebben we al gesproken, namelijk het goedkeuren van een addendum bij het convenant met het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO), dat focust op het mentaal welzijn van studenten. Er zijn intussen zes verbindingsofficieren aan de slag gegaan in de studentensteden die een laagdrempelig aanspreekpunt zijn voor het mentaal welzijn van studenten. Daarnaast is er het e-healthplatform en is het belangrijk om studenten door te verwijzen naar de gepaste hulp.

Deze drie acties staan momenteel al op punt. De andere acties worden nog volop uitgewerkt.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Er is onmiskenbaar een belangrijk budget voor heel belangrijke acties, maar in alle eerlijkheid voelt het toch een beetje als de omgekeerde wereld. In tegenstelling tot de Digisprong, de Edusprong en het Voorsprongfonds, waar er een uitgewerkte visienota was met een visie en verschillende acties met gekoppelde budgetten, zijn er hier een aantal puzzelstukjes; het totale beeld van de hele puzzel hebben we nog niet. Het is dan soms ook moeilijk om hem te leggen.

Vandaar mijn vragen. Het gaat over 90 miljoen euro. De acties waar u naar verwijst, zijn goede acties, maar het budget is nog maar zeer beperkt. Van die 90 miljoen euro is heel wat te besteden, denk ik dan.

Welke zijn de algemene principes die u naar voren zult schuiven voor de verdeling van die middelen, in het bijzonder van de middelen die u zult inzetten voor de meest kwetsbare leerlingen en studenten?

Wanneer zullen we de totale puzzel zien? Wanneer zien we de visienota met de verschillende acties, naast diegene die u al hebt genoemd, met de verdeling van de rest van de 90 miljoen euro? Welke algemene principes zult u hanteren voor de verdeling van die middelen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het is natuurlijk fantastisch dat er zo'n fonds is waar u heel wat geld in steekt. De noden zijn ook heel erg hoog.

Ik wil me aansluiten bij de vraag van de heer Brouns. Wat is de overkoepelende visie? U hebt een paar krachtlijnen geschetst en een paar projecten toegelicht die u al wilt laten doorgaan, maar waar denkt u aan voor wat nog moet volgen? De noden zijn hoog, er is veel geld voorzien, maar u kunt toch niet gewoon kiezen waar u op dat moment zin in hebt. Volgens welke criteria zult u de volgende projecten kiezen of bepalen die voor dit fonds in aanmerking zullen komen?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik vind de acties die worden voorgelegd voor kwetsbare leerlingen en om scholen wendbaarder te maken, heel goed en 'to the point', en niet enkel zinvol voor het mentale welzijn maar ook voor andere praktijken.

Ik zou graag zeggen dat we uit een coronatijdperk komen, maar we zitten er nog volop in. Er is in dit tijdperk heel veel beleefd en geleerd. Leerkrachten, directies en ander schoolpersoneel hebben op hun tandvlees gezeten omdat klaspraktijken

en schoolpraktijken holderdebolder moesten worden omgezet. Men moest een nieuwe en innovatieve invulling geven aan lessen. Denk maar aan de digitale shift die is gebeurd en die toch wel vrij succesvol mag worden genoemd. De visienota waarvan sprake, biedt hiervoor zeker een meerwaarde.

Wat ook belangrijk is, is dat de relatie tussen leraar en leerling plots heel anders is geworden. Leraren kwamen meer met jongeren in contact, met de thuissituatie van de jongeren, waardoor leraren moesten leren schakelen en op die situatie moesten leren ingaan. Sommige scholen hebben dit heel goed kunnen doen, andere ondervonden moeilijkheden.

Gelukkig voor het leerplichtonderwijs was er het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB), dat zeker zijn steentje heeft bijgedragen. Vorige keer hebben we de cijfers gehoord. Bijna een tienvoud van de leerlingendossiers is naar het parket gegaan, wat toch heel frappant is. In ieder geval heeft er een systeem gewerkt.

De noden en verzuchtingen in het veld gaan inderdaad over het versterken van de leerling, over het schoolleiderschap, dat nog maar eens heel belangrijk is gebleken. Minister, voor het hoger onderwijs gaat u via het SIHO werken met de verbindings-officieren, een centraal welzijnsplatform voor studenten en een lerend netwerk.

De acties die u hebt aangekondigd, zijn ook voor het leerplichtonderwijs. Zoals ik al zei, is er al heel veel gebeurd. Hoe gaan we ervoor zorgen dat de inzichten, de verworven kennis, de vaardigheden, de praktijken die zijn gegroeid in de loop van de voorbije maanden, niet verloren gaan? Hoe gaan we ervoor zorgen dat de goede praktijken worden gedeeld?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er zijn drie essentiële pijlers voor de relance. Eén, de focus op leerachterstand. We hebben ook op dat vlak ondertussen concrete initiatieven genomen, niet alleen met de zomerscholen, maar ook met de bijscholen en vervolgens ook met de bijsprong, die gisteren werd goedgekeurd. Daarbij hebben we gezorgd voor het inschakelen van externen, namelijk leerkrachten die geen volledig lessenrooster hebben en zich extra kunnen inschakelen, en ook gepensioneerde leerkrachten. Twee, we versterken leerkrachten en schoolleiders. We hebben daarrond ook al acties ondernomen die u daarnet heb toegelicht. Drie, het mentale welzijn van leerlingen en studenten. Dat zijn de drie essentiële pijlers waarop we ons willen focussen.

Waarom zijn we daarin snel gegaan? In sommige gevallen hebben we nu al een call gedaan in functie van de start op 1 september en dus moesten we daar wel wat sneller gaan. Je kunt zeggen dat het wat fragmentair is. Dat is juist, maar zeker inzake leerachterstand en aanpak is er een werkgroep met pedagogen en vertegenwoordigers van pedagogische begeleidingsdiensten, om ook daar concrete voorstellen te kunnen doen. Ik wacht daar nog een beetje op, met zelfs op korte termijn de acties die in het verschiet liggen.

De algemene visie en het algemene uitgangspunt zijn vanzelfsprekend: hoe kunnen we er maximaal mogelijk voor zorgen dat we, van de achterstand die in de totaliteit werd opgelopen, naar een voorsprong kunnen gaan? We focussen op die drie speerpunten, gekoppeld aan concrete acties. Dat is in eerste instantie onze focus.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik dank u. Ik denk dat dat inderdaad drie duidelijke pijlers en ook wel de juiste pijlers zijn. Het spreekt voor zich dat dan, zoals ook bij de collega's, de vraag leeft welke concrete acties we daarin zullen onderbrengen. Ik begrijp van u dat we op korte termijn mogen uitkijken naar wat er bijkomend

kan gebeuren rond die leerachterstand, het versterken van die leerkrachten en het mentale welzijn. Want u herhaalt die drie als de drie fundamenteën, als het kader voor dit project, waarbij toch 90 miljoen euro wordt vrijgemaakt, maar waarvan nu nog maar een zeer beperkt budget is vastgelegd. Ik kijk uit naar de toekomstige voorstellen op dat vlak, dan graag gekaderd binnen die algemene visie die wij in een visienota in de commissie samen met u kunnen bespreken, zoals we dat ook voor de andere nota's hebben gedaan.

Het is daarbij voor ons belangrijk dat we waakzaam blijven dat we niet te veel zouden gaan naar een versnippering van middelen. Maar tegelijk is het zo dat voor ons elke leerling telt. Dat moet een belangrijk uitgangspunt zijn bij de verdeling van die middelen. Er zijn verschillende projecten. Het is goed dat er in deze tijden heel wat Vlaams budget wordt vrijgemaakt. Dat is meer dan ooit nodig. Maar we zullen het ook heel goed monitoren en evalueren, om zo'n datagedreven onderwijsbeleid nog meer dan vandaag te kunnen doen.

Ik kijk samen met de collega's uit naar de visienota, om die dan hier in deze commissie te kunnen bespreken. Ik dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de impact van de coronapandemie op de inschrijvingscijfers van het deeltijds kunstonderwijs – 2123 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): De coronapandemie treft alle segmenten van onze samenleving en zo ook het deeltijds kunstonderwijs (dko). Het dko signaleerde tijdens de coronaperiode meermaals zijn ongerustheid rond de impact van de pandemie op zijn omkadering. Minister, u gaf in eerdere besprekingen reeds aan die problematiek eerst te willen objectiveren met het oog op gerichte maatregelen. Er zijn immers verschillen tussen de domeinen van het deeltijds kunstonderwijs, ook tussen leeftijdscategorieën en tussen regio's.

Minister, ondertussen is de teldatum van 1 februari voorbij. Kunt u duiding geven bij de al dan niet geverifieerde cijfers? Met name en vooral: wat is het verschil van het aantal regelmatig financierbare leerlingen van het huidig schooljaar ten opzichte van het vorige schooljaar?

Kunt u ook duiding geven bij het verschil voor de omkadering voor volgend academiejaar, rekening houdend met die cijfers?

Welke maatregelen nam of voorziet u reeds om de verliezen van de academies al dan niet geheel te compenseren? Welke maatregelen staan eventueel nog in de steigers?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De gegevens van de leerlingentelling van februari zijn binnengekomen en worden nu, zoals steeds, geverifieerd. Die verificatie zou voltooid moeten zijn tegen juni. De exacte vergelijking van de regelmatig financierbare leerlingen met vorig schooljaar kunnen we op dit moment dus nog niet maken.

Uiteraard zal ik niet de volledig geverifieerde cijfers afwachten om maatregelen voor te bereiden. Ik ben me bewust van de zorgen die schoolbesturen, vele leraren

en directeurs zich maken om het volgende schooljaar ordentelijk te kunnen organiseren.

Op basis van de cijfers van 1 oktober heb ik al gewezen op de grote verschillen in inschrijvingscijfers tussen de academies onderling. De globale daling van 3,6 procent in het dko manifesteert zich anders in de verschillende academies. Het is niet eenvoudig om daarin een duidelijke lijn te trekken.

Naar aanleiding van de dag van het deeltijds kunstonderwijs, de Dag van de Academies, heb ik de enkele cijfers bezorgd aan de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG). Als we de globale evolutie bekijken per domein en per leeftijd zijn er opmerkelijke verschillen. Enkele cijfers springen in het oog. De leerlingencijfers in de vierde graad beeldende en audiovisuele kunsten en het domein woordkunst-drama gaan er bijvoorbeeld meer dan gemiddeld op achteruit. Maar door de verdere uitrol van het dko-decreet zijn er evengoed academies die meer leerlingen tellen dan vorig schooljaar, bijvoorbeeld door de oprichting van nieuwe structuuronderdelen of domeinen.

We hebben berekend dat het dko er in zijn geheel 1,7 procent op achteruit zou gaan in de omkadering van het onderwijzend personeel ten opzichte van het schooljaar 2020-2021. Dat cijfer is berekend op basis van de regelmatige leerlingen. We moeten het opnieuw berekenen op basis van de geverifieerde financieerbare leerlingen om dan de definitieve impact op de omkadering te kennen.

Samen met de academies hoop ik er natuurlijk op dat de leerlingen zich volgend schooljaar weer meer zullen inschrijven en dat het dko zich geleidelijk aan zal herstellen.

Academies hebben voldoende omkadering nodig om het komende schooljaar kwaliteitsvol te organiseren en het tijt te keren. Het dieptepunt in de inschrijvingen van 2020-2021 doet een aantal academies zich daarover natuurlijk terecht zorgen maken.

Ik wil daarom ook dra aan het parlement een voorstel voorleggen om binnen de beschikbare begrotingskredieten eenmalig bijkomende lestijden toe te kennen. Vanzelfsprekend ligt de focus daarbij op de academies die te kampen hebben met relatief grote verliezen op het vlak van omkadering. Op die manier kunnen ze het moeilijke schooljaar 2021-2022 overbruggen. Door de complexe evolutie van de inschrijvingen met uitschieters zowel in min als gelukkig ook enkele in plus, is dat geen eenvoudige oefening. Het vergt nog wat rekenwerk om de maatregel zodanig uit te werken dat de middelen zo doelmatig mogelijk worden ingezet. Het voorstel zal in de aanloop van het nieuwe ontwerp van coronadecreet aan u worden bezorgd. We zijn daarover nog in gesprek, met de rekenmachine in de hand.

Op de vraag naar andere ondersteunende maatregelen die in de steigers staan, verwijs ik naar de verlenging van het besluit van de Vlaamse Regering over hygiëne- en veiligheidsmaatregelen. Daar is ook het deeltijds kunstonderwijs in opgenomen. De academies hebben heel wat bijkomende kosten gemaakt om het onderwijs in veilige omstandigheden te kunnen organiseren. Ik denk aan de impact van hygiëne- en veiligheidsmaatregelen in de gebouwen, maar ook aan investeringen in ICT- en multimediamateriaal om dat afstandsleren mogelijk te maken. Ook voor het tweede en derde trimester zullen academies hiervoor een bijkomend werkingsbudget ontvangen. Ook daar is er een concreet voorstel, waarmee ik naar de Vlaamse Regering ga.

Ik kan u dus nog geen complete inzage geven over de concrete compensatie omdat die besprekingen nog lopen. Maar het staat buiten kijf dat we zorgen voor een compensatiemechanisme.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. U hebt vandaag een aantal elementen aangeraakt die het veld kunnen geruststellen. Ik had het met u ook graag even gehad over de open brief van Tijd voor DKO die er deze week is verschenen. Daarin vragen zij om de leraarsuren gedurende twee jaar te bevriezen.

Het voorstel waarover u sprak om binnen de beschikbare begrotingskredieten bijkomende lestijden toe te kennen, een soort van eenmalige overbrugging van lestijden, voornamelijk voor academies die verlies hebben geleden, komt toch wel tegemoet aan een deel van hun bezorgdheid en vraag. In de coronaresolutie – ik dacht in de 89^e aanbeveling – hebben we gevraagd om maatregelen te nemen om de daling van het aantal inschrijvingen te compenseren, uiteraard daar waar er zich effectief een daling heeft voorgedaan. Ik ben blij dat de cijfers binnenkort duidelijkheid zullen geven, zodat er heel specifiek kan worden gewerkt naar die academies die echt uit de nood moeten worden geholpen. Het lijkt me logisch dat de middelen gaan naar waar ze het hardst nodig zijn.

U geeft aan dat het dko ook in de relancemaatregelen wordt meegenomen wegens de extra investeringen die zij hebben moeten doen in verband met veiligheid, hygiëne, en dergelijke meer. Het is goed dat zij daarover gerust kunnen zijn. Ik hoop dat we vandaag al een beetje een positieve boodschap kunnen brengen naar het veld. Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, dank u wel. U geeft duidelijk aan dat u zich bewust bent van de grote ongerustheid die vandaag bestaat bij het dko. De leerlingenaantallen dalen, dat is duidelijk. De subsidies worden voor een volgend schooljaar altijd berekend op basis van de inschrijvingen van het voorgaande schooljaar. De academies verliezen hierdoor natuurlijk een serieuze hap uit hun inkomen. Dat heeft een rechtstreekse invloed op de tewerkstelling van leerkrachten, waaruit, volledig begrijpelijk, een serieuze ongerustheid voortkomt.

U hebt nog niet de volledige aantallen, maar men ziet duidelijk een daling. U spreekt van enkele stijgingen maar die zijn eerder beperkt. Met een rondvraag hebben wij begrepen dat het grootste probleem zich zal situeren bij academies waar de grootste doelgroep volwassenen zijn. De volwassen leerlingen lijken zich meer uit te schrijven dan de kinderen en de jongvolwassenen. Het is misschien interessant om eens te kijken welke communicatie en welke extra acties er kunnen worden gevoerd, naast de financiële ingreep die u aanhaalt, naar communicatie naar deze doelgroep. Welke maatregelen zult u nemen wat betreft communicatie?

Er is inderdaad een grote terugval bij beeldende kunst. U hebt het aangehaald in uw antwoord. Ik ben nogal gevoelig voor de beeldende kunsten. Het is belangrijk dat we bekijken welke mogelijkheden er zijn om dat op peil te houden.

Ons dko is hoogstaand, toegankelijk en democratisch. Dat zorgt niet alleen voor de ontwikkeling van artistieke vaardigheden. We vergeten soms dat er ook een bijzonder sterke sociale component mee gemoeid is. In deze tijden en naar het einde toe van deze pandemie, dat er hopelijk binnenkort zal zijn, is het heel belangrijk dat we daaraan werken.

De academies zijn al lang vragende partij voor een bevriezing van het urenpakket zodat de werking van de academies gegarandeerd kan blijven. Op welke manier kijkt u daarnaar? Ze zijn ook vragende partij voor een extra bonusjaar voor leerlingen die reeds in een bisjaar zitten en aan 100 percent financierbaarheid in de

hogere graad, zodat de leerlingen hun leerplandoelen kunnen behalen. Hoe bekijkt u dit?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel. Collega, dank u wel voor de vraag. Zoals u ondertussen weet, draag ik het dko een warm hart toe. Ik stel vast dat we de mening delen dat we heel trots mogen zijn op ons dko.

We moeten ervoor zorgen dat corona het dko niet schaadt. We moeten snel zekerheid bieden. Als voorzitter van de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten, maar ook als schepen, krijg ik vaak de vraag van leerkrachten in het dko of we hun duidelijkheid en zekerheid kunnen geven.

Collega Krekels verwees al naar Tijd voor DKO. Er is een groep die een petitie heeft opgestart. Minister, ik vroeg me af of u contact hebt met deze groep en of u deze mensen zult horen.

U spreekt over een globale daling van 3,6 percent. Ondertussen is duidelijk dat dat zeer gevarieerd is. Wij vragen om daar zeer zeker de vinger aan de pols te houden. Het gaat niet alleen over het aantal leerlingen, maar ook over de omkadering. Het hangt af van waar je precies les volgt, in de lagere graad of in de hogere graad. Dat scheelt in het aantal uren. Ik hoop alvast dat u de oefening maakt, samen met onderwijsverstrekkers, maar ik ben ervan overtuigd dat u dat zult doen.

Bij de vragen over het Leesoffensief hadden we het al over de samenwerking met cultuur. Ik denk ook dat we hier moeten gaan samenwerken om de boost te kunnen geven die het dko misschien nodig zal hebben naar aanleiding van deze coronacrisis. We zullen misschien onder de noemer van cultuur, samen met uw collega bevoegd voor Cultuur, de nodige middelen moeten voorzien, misschien ook in een campagne, om het dko nog wat extra in de picture te zetten en te ondersteunen.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik ga de vragen van de vraagsteller niet herhalen. U zegt dat u nu in de laatste fase zit. Ik wil nog eens de urgentie benadrukken dat de mensen van het dko weten waar ze aan toe zijn. Ik weet dat het allemaal niet zo simpel is, maar ik wil toch nog eens vragen om ermee rekening te houden dat het voor die mensen over hun toekomst gaat en dat het niet te lang mag aanslepen. Als ik u begrijp, zitten de zaken in de laatste fase.

Ik wil ook nog eens verwijzen naar de open brief en de vraag van het dko om eventueel een bisjaar te kunnen voorzien, omdat er dit jaar heel veel lessen wegvallen door de geldende coronamaatregelen. Ik wil me dus graag bij de vraagsteller aansluiten en vragen dat u er vaart achter zet.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik denk dat het dko niets onredelijks vraagt. Ga met hen rond de tafel zitten, luister naar hun verzuchtingen en probeer daar in de mate van het mogelijke aan tegemoet te komen. Ik heb begrepen dat de hele commissie hierachter staat. Ik zou zeggen, minister, doe wat hier gevraagd wordt. Ik twijfel er niet aan dat zij dan tevreden zullen zijn.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het positieve is dat de situatie niet zo dramatisch is als in de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's). In het volwassenenonderwijs zijn er echt wel grote slachtoffers gevallen. Hier is het iets beperkter, maar is het ongevoelbaar diffuus. Het is moeilijk om hier lineaire maatregelen in te treffen, omdat de

impact ongelooflijk verschilt. Beeldende en audiovisuele kunsten verliezen bijvoorbeeld meer leerlingen dan muziek. Als je kijkt binnen de beeldende en de audiovisuele kunsten, stel je vast dat er in de eerste, tweede en derde graad voor jongeren amper verlies is. Bij de derde graad voor jongeren zit daar zelfs een beetje winst. In de derde graad volwassenen beeldende en audiovisuele kunsten, de vierde graad en de specialisatie zie je wel een gevoelige afname. Bij de academies zelf, zelfs binnen de opleidingen en domeinen, zie je dat sommige academies daar helemaal niet aan beantwoorden, maar integendeel ongelooflijk afwijken in min of in plus. Je ziet bijvoorbeeld ook bij de specialisatie muziek zelfs een gevoelige toename: 12 procent erbij. Dat zijn natuurlijk de kleinere getallen die daar spelen. In de eerste graad muziek heb je wel een daling met 6 procent. In de vierde graad muziek is dat dan maar 1 procent en bij muziekcultuur – opnieuw, dat zijn de kleine getallen – heb je een groei. Dus: vrij dispaaraat op zich al, vrij dispaaraat binnen de domeinen, verschillende cijfers en evoluties. En dan zijn er op het niveau van de academies zelf ook nog eens zeer grote verschillen. Dat is de moeilijkheid.

Maar ik heb inderdaad al wel een ruw voorstel gedaan. We zijn daar momenteel over in bespreking. Ik hoop daar vrij snel mee te kunnen gaan landen. De moeilijkheid is om de lineaire criteria te kunnen vastleggen, gelet op de grote variëteit inzake impact.

De campagne wil ik zeker meenemen. Dat zou hier wel wat perspectief kunnen bieden. We plannen ook iets gelijkaardigs in het kader van het volwassenonderwijs, maar ook voor het dko lijkt me dat een goede piste te zijn.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, dank u wel voor uw bijkomende antwoorden. Gisteren in de plenaire vergadering gaf minister Diependaele nog aan dat er geen overschotten zijn in de begroting. Het zal sowieso puzzelen worden en zien wat we kunnen doen met de middelen die er zijn. De tussenkomsten van de collega's en ook uw bijkomende antwoorden over de kleinere cijfers tonen nogmaals aan hoe divers het gegeven is en hoe belangrijk het zal zijn om de middelen die er zullen zijn om te overbruggen in de lestijden, te verdelen over de academies die het echt nodig hebben. De academies die verliezen, moeten gecompenseerd worden, en de academies die status quo blijven of waar het leerlingenaantal misschien zelfs toeneemt – hopelijk zijn er zo toch ook enkele –, uiteraard niet. Ik denk dus dat het heel belangrijk is dat u die oefening zult maken, tot in die details. Ik denk dat het ook een geruststelling is voor het veld dat u daarmee bezig bent en dat men zal kunnen rekenen op een soort van overbruggingskrediet.

Wat de campagne betreft: daar wil ik mij ook bij aansluiten. Ik denk inderdaad dat het een heel goed gegeven is dat we een beetje inzetten op de campagne om het dko zo nog eens onder de aandacht te brengen, want wanneer we weer op een normale manier les kunnen geven, biedt het dko toch een mooi en divers aanbod waar de jeugd zich in kan verdiepen.

Tot slot wil ik nog even ingaan op de uitdaging van collega Vandromme over het lezen en het leesplezier dat we zelf hebben ondervonden in onze jeugdjaren. Ik wil hierbij meegeven dat de boeken van Polly Parker, geschreven door Anneke Bloemen voor mij een begin waren van een leesplezier. Ik zat toen in het vijfde en zesde leerjaar. Het zijn al oude boeken. Het gaat over een meisje dat op internaat zit en daar van alles meemaakt. Ik kon mij daar helemaal in mijn fantasie mee wegcijferen. Ik vond dat fantastische boeken. Dat heeft mij aangezet om het lezen leuk te vinden. Dus bij deze, handschoen opgenomen, collega Vandromme: de boeken van Polly Parker.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de inzet van kinderverzorgers in het onderwijs
– 2133 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het optimaliseren van de inzet van kinderverzorgers in het kleuteronderwijs
– 2139 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik moet de mensen in deze commissie er niet van overtuigen wat het belang is van kleuteronderwijs. Ik denk dat er in het kleuteronderwijs heel specifiek twee profielen rondlopen: kleuterleidsters en kleuterleiders, maar ook mensen die kinderverzorging hebben gestudeerd. Samen vormen ze een team in een kleuterschool. Zeker in de onthaalklasjes zijn mensen die kinderverzorging hebben gestudeerd, geen onbelangrijke schakel. Integendeel zelf, ze zijn een deel van het geheel.

Collega's, er zijn ook grote verschillen in het Vlaamse landschap in hoe kinderverzorgers worden ingezet in die kleuterscholen. Dat positieve aspect van kleuteronderwijs op alle vlakken staat voorop: cognitief, sociaal en emotioneel. Het belang van het kleuteronderwijs, ook in de verdere schoolcarrière, dat blijven doorwerken van de goede start, hebben we hier al heel dikwijls bepleit en ook opgenomen in ons regeerakkoord. Dat geldt zowel voor het educatieve als voor de kwaliteit op zich in de totaliteit van het kleuteronderwijs.

Nu, we hebben recent kunnen kennismaken met een studie van het centrum voor de Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen (VBJK). Daarin worden zes ankerpunten naar voren geschoven om kinderverzorgers efficiënter in te zetten. Zij zijn immers een belangrijke en kwaliteitsvolle bouwsteen in het kleuteronderwijs, maar er wordt vastgesteld dat zij toch nog weinig betrokken worden bij overleg of vorming. Ze hebben ook niet altijd een duidelijke functieomschrijving in de school, waardoor de taakinvulling enorm kan variëren. Ik heb er zonet ook al naar verwezen: in sommige scholen is dat enkel het slaapklasje en soms nog het verluieren van kinderen, dus echt het verzorgen van kinderen. In andere scholen worden ze mee actief ingezet in het klasteam, in het schooltje, en weten kleuters eigenlijk niet dat er een onderscheid is tussen de kleuterjuffen en de kinderverzorgers. Collega's, in ons Vlaamse regeerakkoord hebben we opgenomen dat er bijkomende kinderverzorgers komen voor die extra handen in de klas, en dat is een goede zaak.

Tijdens de commissievergadering van 23 januari vorig jaar stelde ik enkele vragen omtrent de kwalificaties die nodig zijn om als kinderverzorger in het onderwijs aan de slag te gaan. Bij SYNTRA en de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) kan men immers een kwalificatie behalen, maar die is onvoldoende om aan de slag te gaan als kinderverzorger in het onderwijs. Minister, u gaf toen aan na te gaan in welke mate er nood is om ook bijkomende studiebewijzen in aanmerking te laten komen voor tewerkstelling in het onderwijs.

Collega's, ik wil nog even terugkomen op de zes ankerpunten die VBJK naar voren schuift. Over de zichtbaarheid, de functie en het samenwerken heb ik het al gehad. Maar ook de doorstroombmogelijkheden van kinderbegeleider moeten we bekijken. Als mensen kinderbegeleider zijn op een school en daar de smaak te pakken

hebben gekregen, moeten we ook kijken naar trajecten waarin zij sneller volwaardig kleuterleidster of kleuterleider kunnen worden.

Minister, ziet u mogelijkheden om de zes ankerpunten te integreren in het beleid? Wat is de stand van zaken betreffende de extra kinderverzorgers? Er is die 71 miljoen euro die we extra investeren in het basisonderwijs. Welke stappen hebt u in navolging van de commissie van 23 januari 2020 genomen om duidelijkheid te scheppen over de kwalificaties die nodig zijn voor een aanstelling in het onderwijs als kinderverzorger, ook voor wie een opleiding volgde bij SYNTRA of VDAB?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord

Jan Laeremans (Vlaams Belang): De heer Daniëls heeft de situatie al heel duidelijk geschetst. Ik zal mijn inleiding een beetje inkorten. Minister, u ambieert in uw beleidsnota om die extra kinderbegeleiders in het kleuteronderwijs te voorzien en daarmee de werkdruk die kleuterleidsters ervaren door het groter aandeel niet-zindelijke kinderen, te verminderen. Dertig jaar geleden werd er gewoon tegen die ouders gezegd: 'Sorry, uwe kleine is nog niet zindelijk, hou die nog een beetje thuis, werk eraan.' En dan had die kleuterleidster – zoals mijn vrouw dagelijks ervaart – niet de last om de klas in de steek te moeten laten om die kinderen te gaan proper maken. Dat is een zaak die toch opgelost zou moeten worden.

Dan is er inderdaad de studie van VBJK en de aanbevelingen die zij formuleren. Collega Daniëls heeft er al een aantal overlopen. Ik wijs toch op twee ervan. Zij zeggen expliciet dat het aantal kinderen per volwassene in de jongste kleuterklassen verlaagd moet worden. Kleuterklassen van 25 kinderen is geen uitzondering bij ons. Kinderbegeleiders moeten meer duurzaam en continu ingezet worden, in plaats van enkele uren per week op verschillende locaties. Ook dat is heel belangrijk. Bijvoorbeeld in de school van mijn vrouw is er 8 uur een kinderverzorgerster, terwijl er toch een heel aantal kleuterklassen zijn. Dan werkt ze ook nog in een andere school, in Beigem. Meestal worden kinderverzorgersters ingezet voor de vervanging van kleuterleidsters die ziek zijn of in zwangerschapsverlof en waarvoor men niemand vindt. Met als gevolg dat de kleuterleidsters alleen overblijven – zeker in de eerste klassen – met tussen de 10 en 30 kinderen, afhankelijk van het tijdstip in het jaar.

Dan ook nog even opmerken dat de Vlaamse onderwijsinspectie er aandacht aan heeft geschonken in de Onderwijsspiegel. Ze merkt op dat er een groot verschil is tussen hoe scholen kinderverzorgers inzetten, dat er meer samenwerking nodig is en dat soms nog te veel enkel de louter praktisch verzorgende rol wordt bekeken. Het is wel belangrijk dat daaraan wordt gewerkt.

Hoe evalueert de minister de bemerkingen van VBJK? Zult u nagaan op hun suggesties?

Zult u extra maatregelen nemen om extra kinderverzorgers of kinderbegeleiders, zoals zij dat noemen, in te zetten in onze kleuterscholen, gelet op het feit dat de recentste verhoging van de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs in de praktijk niet blijkt te leiden tot effectief meer handen in de kleuterklas? Die werkingsmiddelen mogen immers voor alles worden gebruikt en veel scholen weten eigenlijk niet echt dat ze die ook daarvoor kunnen gebruiken. Bovendien is dat geen duurzame tewerkstelling van die begeleiders.

Hoe zult u ervoor zorgen dat kinderverzorgers/kinderbegeleiders op school als een volwaardig teamlid beschouwd worden en zodoende betrokken worden bij de pedagogisch-didactische aanpak in de klas? Hoe wilt u schoolbesturen of directies aanzetten om hen meer als volwaardige speler op het snijpunt tussen onderwijs en zorg te engageren, en hen dus niet te reduceren tot enkel dat laatstgenoemde aspect?

De voorzitter: Minister Weys heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het rapport richt zich nadrukkelijk op het belang van Educare, dus zorgzaam leren en leerrijk zorgen. Ik denk dat dat van groot belang is. Als overheid voorzien wij in de middelen en het globaal kader voor de werking van het kleuteronderwijs. Heel wat van de voorstellen zijn wel geformuleerd op het niveau van de werkgever, dus de schoolbesturen en de pedagogisch-didactische vrijheid van scholen. Dat zijn enkele zaken waar we van overheidswege niet op kunnen ingrijpen.

Ik wil ingaan op een aantal ankerpunten, waar we direct of indirect als overheid wel een verschil kunnen betekenen. Ik denk dan aan het faciliteren van het Educare-samenwerkingsmodel vanuit het schoolbeleid. VBJK geeft aan dat de schoolleider het kader kan creëren om de samenwerking tussen kleuteronderwijzers en kinderverzorgers mogelijk te maken. Ik zal dan ook werken aan het verhogen van het beleidsvoerend vermogen van de directies. Hiertoe plan ik op korte termijn alvast een aantal specifieke maatregelen in functie van de professionalisering van schoolleiders in het basis- en secundair onderwijs.

We hebben recent een oproep gelanceerd voor projecten inzake ondersteuning en begeleiding van schoolleiders. Sinds 1 maart 2021 is een tijdelijk project gelanceerd betreffende de organisatie van een meelooptraject voor kandidaat-directeurs. De bedoeling is om het aantrekkelijker te maken voor leerkrachten, maar ook voor mensen in de privé, om de stap naar onderwijs te zetten, om er eens van te proeven. Gedurende zes maanden kunnen leerkrachten, en gedurende drie maanden ook mensen uit de privésector, proeven van de functie. Waarom is er een verschil in duur? In het geval van de drie maanden gaat het om een voltijdse functie, dus voor zij die via zijnstroom willen proeven van de functie. Voor leerkrachten voorzien we dat halftijds.

Daarnaast start ik binnenkort gesprekken met de onderwijspartners over de ontwikkeling van een competentieprofiel voor schoolleiders.

Wat de doorstroomkansen betreft voor kinderverzorgers willen we binnen de lerarenopleiding nog meer dan vandaag werk maken van flexibele trajecten voor zijnstromers. Doorstroomtrajecten voor kinderverzorgers om het diploma van kleuteronderwijzer te behalen, zijn me genegen en maken daar deel van uit. De oproep voor pilootprojecten die ik recent lanceerde, ter versterking van de lerarenopleidingen, kan een hulpmiddel zijn voor hogescholen om hier verder op in te zetten. Een van de pijlers binnen deze oproep doelt heel specifiek op het versterken van de flexibele trajecten in de lerarenopleidingen.

Een derde punt is de integratie van het Educare-samenwerkingsmodel in de lerarenopleidingen. Sinds 2015 steunen we, samen met de Koning Boudewijnstichting, het project 'Kleine kinderen, grote kansen', dat inzet op de professionalisering van toekomstige leraren kleuteronderwijs en lager onderwijs in het omgaan met kinder- en kansarmoede in het Vlaams basisonderwijs.

Voor de kwalificaties die nodig zijn voor een aanstelling in het onderwijs als kinderverzorger, verwijs ik naar de website bekwaamheidsbewijzen-online waar opgesomd staat welke erkende diploma's gelden om in dienst te komen als kinderverzorger. Sinds dit schooljaar zijn daaraan de nieuwe diploma's kinderbegeleider duaal en kinderbegeleider schoolgaande kinderen aan toegevoegd. Een algemener debat over het opentrekken van de aanvaarde diploma's naar andere studiebewijzen is er nog niet geweest. Omdat de kwaliteit van het personeel toch steeds voorop moet staan, moeten we hier heel voorzichtig mee omspringen.

Wat hebben we gedaan om het kleuteronderwijs meer te ondersteunen? Sinds januari vorig jaar is er een extra van 71 miljoen euro voor de werkmiddelen

van het kleuteronderwijs. Deze middelen kunnen door de schoolbesturen worden aangewend om meer kinderverzorgers aan te stellen.

Ten tweede is sinds 1 september 2020 de leerlingondersteuning in de klas versterkt via de punten zorg. Deze extra impuls van 23 miljoen euro is uitdrukkelijk bestemd voor ondersteuning in de school. Daarmee kunnen zo'n 525 zorgcoördinatoren worden aangeworven, die zeker hun plaats kunnen krijgen in de klas in de kleuterschool.

Ten derde voorzie ik in de begroting 2021 opnieuw bijkomende extra middelen voor het basisonderwijs, 7,7 miljoen euro voor 2021. Op kruissnelheid wordt het 23 miljoen euro. Het is de bedoeling om die middelen vanaf september 2021 in te zetten. We zijn nog in onderhandeling met de sociale partners om aan die middelen een bestemming te geven.

Daarnaast voorzien we ook voor de taalintegratietrajecten in het kleuteronderwijs budgetten in de meerjarenbegroting. Voor het schooljaar 2021-2022 gaat het om 12 miljoen euro.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Het is echt een goede zaak dat er binnen de lerarenopleiding werk wordt gemaakt van flexibele trajecten voor zijinstromers. Als mensen daar de smaak te pakken krijgen, dan moeten we dat zeker doen.

Ik vind het ook heel belangrijk om scholen te motiveren om kinderverzorgers in hun beleid op te nemen. Ik heb zelf lesgegeven in verzorging. Ik had leerlingen die stage liepen in kleuterscholen. Als er chemie is en als ze zich betrokken voelen bij de scholen en in de kleuterklas, dan is er veel mogelijk.

Op speelplaatsen is er vaak pestgedrag. De mensen die toezicht houden, zijn ook belangrijke spelers in dit verhaal. Men kan het niet enkel in de klas oplossen. Ik sta er dus volledig achter.

Dat er kwaliteit moet zijn: uiteraard. Dat is logisch. Misschien moeten we het gesprek aangaan met VDAB en SYNTRA om een traject te maken dat wel degelijk 'onderwijsproof' is, zodat men op het einde van de rit een certificaat krijgt dat we erkennen in onderwijs. Zo voldoen ze aan de kwaliteitsnormen die we zelf in Onderwijs naar voren schuiven.

Ik heb misschien nog wel een vraag bij uw antwoord. U zegt dat u nog niet verder bent gegaan met overleggen, maar ik vraag om het toch zeker op te starten.

In verband met alle middelen die u naar voren hebt geschoven, de extra middelen, vind ik het goed dat u die nog eens oplijst. Want er wordt soms wat gering-schattend over gedaan. 71 miljoen euro, 23 miljoen euro, dan nog eens 23 miljoen euro als die op kruissnelheid komt, dat zijn heel wat middelen. Hebt u er zicht op welke profielen er zijn aangeworven of hoe scholen die middelen hebben aangewend? Dat is toch geen onbelangrijke vraag. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is positief dat dat Educare-model sterker wordt aangebracht in de lerarenopleiding, dat er meer wordt gedaan voor de schoolleiders en de ondersteuning – dat is juist – en dat er meer flexibele trajecten komen voor zijinstromers. Dat is allemaal positief. U hebt nog eens herhaald dat er 71 miljoen euro werkingsmiddelen worden

uitgetrokken voor de kleuterscholen en 23 miljoen euro voor de zorgcoördinatoren. Dat is allemaal zeer goed.

Maar ik heb nu ook een schriftelijke vraag ingediend om te vragen – en dat sluit aan bij wat collega Daniëls net vraagt – wat er daar nu van is terechtgekomen. En zolang men geen heel concrete middelen voorziet voor de lonen, voor die kinderverzorgsters, zolang die norm niet wordt opgetrokken, zal er niets worden opgelost. Die norm is nu belachelijk laag, waardoor die mensen niet volledig in één kleuterschool kunnen staan en er nog één of twee andere scholen moeten bijnemen. Zolang dat niet gebeurt, zal er niets worden opgelost.

U spreekt over 7,7 miljoen extra middelen, die op termijn zullen stijgen. Dat is goed. U zegt dat dat nog moet worden onderhandeld. Als het aan ons ligt, moeten die worden geoormerkt om die kinderverzorgsters aan te nemen. Want anders gaat dat weer in een grote zorgpot en is er geen garantie dat er meer kinderverzorgsters komen. Zij zijn echter echt wel nodig. Ik blijf op dat vlak op mijn honger zitten. Ik zal het blijven herhalen: die kinderverzorgsters moeten een andere teller en noemer krijgen. Er moeten meer uren in die klas. Er moet daarop een garantie bestaan: in elke kleuterschool moet er sowieso een voltijdse kinderverzorgster worden aangesteld. En dat is tot hiertoe jammer genoeg nog niet het geval.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, ik dank jullie voor de vragen. Collega Daniëls en ik hebben – we hebben het al vaak gezegd – aan dezelfde doelgroep lesgegeven, ook aan de kinderverzorgers. Er gaat in die kwaliteitsvolle opleiding zowel aandacht naar het verzorgende als naar het begeleidente, het aanbrengen van bijvoorbeeld wiskundige vaardigheden of taalvaardigheden. Dat werd daar allemaal al benoemd. De opleiding op zich vond ik zeer waardevol.

Ik ben ook tussengekomen op de vraag van 23 januari 2020. Ik had het toen over de inzetbaarheid van de kinderverzorgsters of kinderbegeleiders. We moeten op zoek gaan hoe we de verschillende statuten die worden gehanteerd binnen zowel Onderwijs als Werk, op elkaar kunnen afstemmen. Als lokaal mandataris voel ik ook dat het niet altijd eenvoudig is om bijvoorbeeld voor de buitenschoolse opvang op zoek te gaan naar zeer goede begeleiders. Maar als je dan weet dat de combinatie van werken op school en in de naschoolse opvang bijvoorbeeld wel een meerwaarde zou kunnen zijn voor het welbevinden van kinderen, maar ook voor het welbevinden van de begeleiders, met goed op elkaar aansluitende uren, dan denk ik dat we er echt werk van moeten maken.

Minister, in een andere vraag had ik het al over de transitie die we moeten bewerkstelligen tussen de voorschoolse opvang en de zorg binnen het kleuteronderwijs. We moeten daar werk van maken en ook aandacht hebben voor hoe de kinderbegeleiders daarin een opdracht kunnen hebben. Minister, hoe kunnen we inzetten op de professionalisering van die mensen? Ik dank u.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat betreft de suggestie met betrekking tot VDAB en SYNTRA, met het oog op een opleiding voor kinderverzorging: ik ben die piste genegen.

Twee, er werd de vraag gesteld of ik zicht heb op de aanwending van die extra 71 miljoen euro die er sinds januari toegekend is geworden. Wel, dat is mede met de bedoeling om die middelen te besteden voor de aanwerving van kinderverzorgsters. Alleen stellen we in sommige gevallen vast – er is enige autonomie – dat middelen worden doorgeschoven naar het lager onderwijs, wat niet de bedoeling was. We moeten dus in een volgende fase nog sterker kijken naar een oormerking.

Ik wil niet vooruitlopen op gesprekken die ik nog aan het voeren ben met de sociale partners. We hebben nog extra middelen voorhanden, maar u weet dat we in januari maar 71 miljoen euro middelen hebben ingezet in een keer, recurrent. Dat is, gelet op de grootte van het getal, al bij al een beperkte operatie. We hebben nog wel wat middelen. Er zijn ook gesprekken in het kader van de cao, waarbij we meer willen doen ter ondersteuning van het basisonderwijs in zijn totaliteit, maar daar kan ik nog niet al te zeer op vooruitlopen. Enkele suggesties die werden geopperd, liggen mee op de tafel.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel. Het weze duidelijk dat we vanuit de N-VA-fractie de kinderverzorgers, de kinderverzorgsters en de kindbegeleiders zien als volwaardig in het team. We onderschrijven volledig dat, als we middelen voorzien voor de school en voor de klas, die dan ook in de klas en in de school terechtkomen en daar blijven. Het is een oud stokpaardje van mezelf, maar ik blijf het herhalen. Iedereen die zelf les heeft gegeven merkt dat. Kinderen merken dat. Je bent niets met een klas van 32 leerlingen en iemand die af en toe een vorming geeft over hoe je met 32 moet omgaan. Dan heb ik liever iemand extra in de klas en in de school die met leerlingen aan de slag kan gaan. Dat voel je als leerling, dat voel je als leerkracht, dat voel je als school en dat voel je als ouder. Dat is een belangrijke focus die we extra willen leggen.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank u, minister. Ik wil graag aansluiten bij wat collega Daniëls op het einde heeft gezegd. Meer handen in de klas moet echt wel in de praktijk worden gebracht. Wij blijven herhalen dat die oormerking zeker nodig is. Als u zegt dat er een deel van die middelen doorgeschoven wordt naar de lagere school, dan kan dat natuurlijk niet. Die moeten in de kleuterklas terechtkomen en die moeten, gedeeltelijk toch, duidelijk geoormerkt worden voor kinderverzorgster en niet om verf of een poppenkast mee aan te kopen. Er zijn toestanden in onze regio waarbij kinderverzorgsters systematisch ingezet worden als vervanger voor kleuterleidsters die men niet vindt. Ik begrijp dat, maar eigenlijk is dat niet de rol van die kinderverzorgsters. Die zitten op het snijvlak van onderwijs en zorg en die moeten vooral daarmee bezig zijn en niet de kleuterleidster vervangen. Dat is de spijtige toestand op dit ogenblik. We hopen dat daar snel een einde aan kan komen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de eindeloopbaanthematiek in het onderwijs
– 2167 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, ik heb een vraag over de eindeloopbaanproblematiek. Ik wil eerst het volgende zeggen. In deze commissie zijn er heel wat hoorzittingen geweest rond het lerarentekort. Ik denk dat men op elke fase in de lerarenloopbaan kan en moet ingrijpen of maatregelen moet nemen, daarom niet tot in de eeuwigheid, maar op een moment dat het hoort, om dat beroep aantrekkelijker te maken. Ik denk dat het goed is dat we met de partijen samen zullen zitten om te kijken of we geen voorstel van resolutie kunnen afleiden op basis van al die hoorzittingen. Misschien zullen er nog een aantal volgen.

Minister, ik wil vandaag uw bijzondere aandacht vragen voor de eindeloopbaan-problematiek. Ik heb zelf lang in het onderwijs gestaan. Ik wil niet te anekdotisch zijn, want dat gebeurt hier in het parlement misschien soms te vaak. Toen ik pas startte, konden leerkrachten of docenten al heel vroeg, als vijftigers, uitstappen aan heel gunstige voorwaarden. Ik wil voor alle duidelijkheid niet terug naar die tijd. Dat is zeker niet mijn pleidooi. Ik wil gewoon dat er gepaste maatregelen worden genomen om te zorgen dat mensen op hogere leeftijd op een goede manier aan de slag kunnen blijven. Dat is de scope van mijn vraag. Ik wil die hier graag uit de doeken doen.

De aanpak van een tekort aan gekwalificeerde leerkrachten kent vele werven. Met 'leerkrachten' bedoel ik het heel generiek: zowel voor kleuter-, lager-, secundair als hoger onderwijs. Alles tegelijk doen, zal inderdaad niet gaan. Er is al vaak gezegd dat we de wagen niet gaan overladen, dus ik ga daar ook geen pleidooi voor houden. Maar het is wel belangrijk om planmatig te werk te gaan, met zicht op datgene wat we graag willen bereiken.

Er is vaak aandacht – en terecht ook – voor de start van de loopbaan, en de fase ervoor: de studiekeuze. In een van de vorige vragen is er nog op gewezen om bepaalde aspecten van de lerarenopleiding te versterken. Dat is superbelangrijk. Daar wil ik het vandaag niet over hebben.

Ik wil mij vandaag focussen op de eindeloopbaanproblematiek. Er was een tijd, zoals ik zonet al zei, dat er op het einde van de lerarenloopbaan heel erg veel kon, misschien wel te veel. Nu stel ik vast dat er nog maar heel weinig mogelijk is.

Breed maatschappelijk is de problematiek van de vele langdurig zieken, burn-outs, oudere werknemers die weinig kansen krijgen, enzovoort is ons bekend. Ook het onderwijs ontsnapt niet aan deze problematiek. Daarnaast – en die groep horen we jammer genoeg veel minder – zijn er ook heel wat oudere werknemers die bijzonder goed functioneren, die bijzonder enthousiast voor de klas staan, maar die misschien kleine en specifieke issues hebben waar ze toch graag een oplossing voor willen. Die laatste groep komt in de media jammer genoeg weinig aan bod. Ik wil in deze vraag aandacht hebben voor beide groepen.

Tot voor kort bestonden er heel wat maatregelen die de eindeloopbaan in het onderwijs moesten begeleiden. Ik ga ze niet allemaal uit de doeken doen, ze veranderden ook in de tijd. Maar ik geef misschien toch één voorbeeld: het systeem van 55-plussers met een premie van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Dit liet 55-plussers toe om voor de klas te blijven staan met minder uren zonder al te veel inkomensverlies, want de RVA legde een stukje bij. Deze situatie is te verkiezen boven leraren die uitgeput afhaken op het einde van hun loopbaan.

Mijn vraag is wat generieker: voorziet u een nieuw verlofstelsel eindeloopbaan? Nogmaals, mijn pleidooi is niet om iets te kopiëren van het verleden, maar gewoon iets te hebben dat aangepast is aan de noden van vandaag. Welke andere maatregelen wilt u nemen om de eindeloopbaan te begeleiden, zodat meer oudere leraren deels of volledig voor de klas kunnen blijven staan?

Ten tweede: er zijn leerkrachten die ook na hun pensioen nog zouden willen blijven werken. In een tijd dat er heel veel leerkrachten werkloos zijn, zou je kunnen zeggen om dat misschien niet te doen, maar vandaag lijkt dat misschien toch een optie. Dit zou ook een van de oplossingen kunnen zijn voor het lerarentekort: laat oudere leerkrachten deeltijds hun pensioen opnemen en deeltijds werken. Met deeltijds bedoel ik ook echt deeltijds, op maat van de persoon die dat wil doen; dat kan vier, vijf of tien uur zijn in een leraren- of lesweek. Nu is het dus alles of niks. Ik heb begrepen dat er mogelijkheden zijn om te blijven werken na je pensioenleeftijd, maar dan heb je geen pensioen. Het is het een of het ander.

Dus je kan nu wel je pensioen opnemen en onbeperkt bijverdienen. Dat kan ook, maar dat lijkt me toch niet bijzonder eerlijk. Het is correcter om parttime te blijven werken, en dus ook belastingen en RSZ-bijdragen (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) te betalen en parttime je pensioen te trekken. De meest gemotiveerden zullen gebruik maken van het systeem deeltijds werken-deeltijds pensioen. Ze hebben bakken ervaring die je niet wegsnijdt, maar het best ook op een nuttige manier gebruikt. Ze kunnen een rol spelen bij de begeleiding van jongere leerkrachten, collega's, stagiairs. Ik moet ook wel zeggen dat oudere leerkrachten vaak ook rust brengen in situaties die soms wel 'opvliegend' kunnen zijn op school, want die zijn er altijd wel wat. Het is heel goed dat je daar een goede leeftijdsmix hebt. Dat is dus een win-winsituatie voor het individu en de gemeenschap. Nogmaals, het is niet mijn pleidooi om daar verplichtingen in op te leggen, maar gewoon om de mogelijkheid te voorzien.

Wat denkt u van die piste? Wilt u maatregelen ter zake nemen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In september 2017 werden de verlofstelsels grondig hervormd. Die hervorming was het gevolg van de beslissing van de regering om te stoppen met het eindeloopbaanstelsel in het kader van de loopbaanonderbreking. Als alternatief werd het mogelijk om een verlof voor verminderde prestaties op te nemen vanaf de leeftijd van 55 jaar tot en met het pensioen. Ik voorzie geen nieuw eindeloopbaanstelsel.

Wat onze eigen bevoegdheden betreft, willen we vooral inzetten op werkbaar werk. Ik heb bij het begin van de legislatuur opdracht gegeven om via een werkgroep psychosociale risico's te bekijken welke acties we kunnen opzetten om scholen te stimuleren om hun beleid rond psychosociaal welzijn te verbeteren en ook te ondersteunen in het organiseren van werkbaar werk in hun instelling. Men heeft daar dus wel enige ruimte, enige autonomie. Die werkgroep is vrij ruim samengesteld met de administratie, de onderwijsverstrekkers, de vakorganisaties en de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO).

Om oudere leerkrachten te stimuleren langer les te geven, zetten we verschillende initiatieven op poten om schoolleiders en schoolbesturen te ondersteunen bij het versterken van hun welzijnsbeleid. Zo zal ik een inspiratiegids laten ontwikkelen over hoe een welzijnsbeleid in scholen vorm kan krijgen. Deze gids zal zich richten tot schoolleiders en schoolbesturen en zal praktische handvatten aanreiken om scholen te helpen bij het vormgeven van hun welzijnsbeleid. De gids zal ook goede praktijkvoorbeelden bevatten die kunnen inspireren tot het nemen van gerichte acties.

U houdt een pleidooi voor een halftijds pensioen. Ik denk dat u daar meer aan te zeggen hebt dan ikzelf, gelet op de federale bevoegdheid ter zake. Ik weet dat dit bij de federale minister van Pensioenen ook even ter sprake is gekomen, maar die piste zit momenteel in de koelkast. Het is misschien meer aan u om die uit de frigo te halen dan aan mezelf.

Wat hebben we ook gedaan? Dit heeft misschien weinig ruchtbaarheid gekregen, maar we hebben wel een extra loontrap ingevoerd. Vroeger bleef de validering van de anciënniteit beperkt tot 27 jaar. We hebben nu een extra trap ingevoerd en een einde gemaakt aan het huidige loonplafond in het onderwijs. Dat loonplafond bereikten leerkrachten al na 27 jaar dienst, waardoor ze niets meer bij konden krijgen en geen enkel perspectief meer hadden. De extra loontrap zal er nu voor zorgen dat er na 36 jaar anciënniteit extra nettoloon bijkomt. Dat is een maatregel ter waarde van 13 miljoen euro, een aanzienlijk bedrag. Het geldt maar voor een klein aantal mensen, maar is toch een serieuze uiting van waardering en een poging om perspectief te bieden aan mensen die toch al wat jaren op de teller

hebben staan. Zij kunnen uitkijken naar extra verloning. Daarmee geven we als overheid waardering aan mensen die hun hele loopbaan gewijd hebben aan ons onderwijs. Zo'n ervaring moeten we natuurlijk koesteren.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijn pleidooi is niet om allerlei nieuwe dingen in te voeren. Mijn pleidooi is om het werk voor oudere leerkrachten meer werkbaar te maken.

U zegt te werken aan een inspiratiegids. Dat is één stap, maar alles staat of valt natuurlijk met het beleidsvoerend vermogen van scholen. We hebben het daar al vaker over gehad.

Ik heb ook weet van scholen waar iedereen gelijk is voor de wet. In principe is dat natuurlijk wel zo, maar er zijn goede redenen om iemand die bijvoorbeeld zestig jaar is en wil blijven lesgeven, een paar andere dingen te laten doen binnen de school, in vergelijking met wat hij twintig of dertig jaar lang heeft gedaan. Dat moet zeker mogelijk zijn. Ik weet dat scholen die mogelijkheid hebben, maar alles hangt ervan af in hoeverre ze daarmee aan de slag gaan. Zoals zo vaak in het onderwijs hangt alles met alles samen. Als we de directies en het beleidsvoerend vermogen van scholen versterken, zal hier ook op kunnen worden ingespeeld, lijkt mij.

Ik ben geen pleitbezorger van systemen zoals die vroeger bestonden, want die waren soms veel te genereus. Ik ben niet beschaamd om dat te zeggen. Ik heb relatief jonge vijftigers gezien, in de fleur van hun leven, die konden uitstappen. Dat was maatschappelijk niet verantwoord. Ik mag dat nu wel zeggen, denk ik. Het is goed dat er aanpassingen zijn gebeurd.

Ik zou toch willen vragen, minister, om te kijken wat er in de zorg gebeurt. Je kunt de zorgsector misschien niet met het onderwijs vergelijken, maar daar zijn ook maatregelen genomen om voor oudere verpleegkundigen – ik denk al vanaf 45 jaar – zogenaamde rimpeldagen in te voeren. Ik pleit zeker niet voor een een-op-eenomschikking van het systeem naar het onderwijs, want de situatie is natuurlijk anders, maar ik denk wel dat er iets voor te zeggen valt om mensen die wat ouder zijn – laat ons zeggen vanaf 55 jaar – misschien wat minder voor de klas te laten staan en andere taken te laten doen. Ik begrijp dat scholen die vrijheid wel hebben en ik hoop dat die inspiratiegids daarvoor kan helpen, samen met het versterken van de schoolbesturen.

Ik zal mijn tweede vraag zeker meegeven aan mijn federale collega's. Ik ken een aantal mensen van 65 jaar die graag willen blijven werken in het onderwijs of in andere sectoren, maar door de strikte regelgeving is dat bijzonder moeilijk en bijzonder verwarrend. Mensen die gezond zijn en willen blijven werken, moeten we die mogelijkheid blijven geven. Maar u hebt gelijk: ik zal die vraag op een ander niveau laten stellen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik wou even iets zeggen over de link tussen het lerarentekort en werkbaar werk. We moeten dit goed op elkaar afstemmen. We weten dat op dit moment heel veel scholen zoeken om bepaalde vacatures in te vullen. We moeten dus nagaan hoe we dat kunnen doen en dan denk ik dat die twee zeker op elkaar moeten worden afgestemd.

Ik volg de redenering dat we ervaring moeten koesteren. Mensen die bereid zijn om na hun pensioen nog een aantal extra uren voor een klas te staan, zouden we die mogelijkheid moeten kunnen bieden. Ik denk dat er ook nog andere winsten te

maken zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan mensen die langdurig ziek zijn en die geleidelijk aan opnieuw voor de klas willen staan, maar die dat niet kunnen door de rigide verlostelsels.

Ik heb samen met een aantal collega's ook een conceptnota ingediend. We moeten even ons licht laten schijnen op de mogelijkheden die er zijn om ook die mensen aan de slag te laten. Het gaat niet alleen over de baten voor het onderwijs maar ook over de baten voor die mensen zelf, over hun psychisch welzijn. Minister, ik ben dankbaar dat u daar heel wat aandacht voor heeft. We moeten dit zeker meenemen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik zou me ook graag kort aansluiten, omdat het een uitermate belangrijk thema is. We moeten in Vlaanderen alle zeilen bijzetten om de beschikbare pedagogische capaciteit meer dan ooit maximaal te mobiliseren.

Gisteren hebben we het gehad over de extra middelen voor de zijinstroom, maar we kunnen het niet enkel met extra middelen doen. Een slim onderwijsbeleid op het niveau van de organisatie, de school, is cruciaal, en dat begint met een dynamisch personeelsbeleid. We moeten aan scholen alle mogelijkheden bieden om zo'n beleid effectief te kunnen voeren. Een dynamisch personeelsbeleid heeft verschillende componenten en één daarvan is de eindeloopbaan, met het werkbaarwerkprincipe. We moeten nagaan welke mogelijkheden we vanaf een bepaalde leeftijd aan leerkrachten kunnen geven om zo lang mogelijk hun job te kunnen blijven doen met de passie die ze hun hele carrière aan de dag hebben weten te leggen. In het verleden is er in deze commissie al vaker over gesproken: mogelijkheden tot functiedifferentiatie, een laatste fase in de carrière, een seniorleerkracht. Er kan heel wat creativiteit aan de dag worden gelegd binnen een dynamisch personeelsbeleid om de leerkrachten zo lang mogelijk als het ware vast te houden, met de nodige vrijheid natuurlijk. Vandaag is er nog onvoldoende vrijheid in het personeelsbeleid van scholen om daarmee aan de slag te gaan.

Minister, ik denk dat functiedifferentiatie, seniorleerkracht, enzovoort belangrijke componenten zijn in het personeelsbeleid. Wat kunnen we die personen bieden? Er is al verwezen naar begeleiding van jonge leerkrachten. We moeten naar die dingen op zoek gaan en het beleid moet dat faciliteren.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, het is een interessante problematiek die we nog een aantal jaren goed gaan moeten opvolgen. Het is belangrijk dat we inspelen op de actualiteit en dat heeft men 35 jaar geleden ook wel gedaan. U zegt dat mensen er toen te veel van hebben genoten. Mijn vader was leraar en is op zijn 56e kunnen stoppen. Ik vind dat veel te vroeg, maar waarom heeft men het toen gedaan? Omdat er veel te veel jonge leerkrachten, waaronder ik en vele anderen, in de scholen geen werk vonden en dus elders gingen werken. Daarom heeft men die maatregelen genomen. En die hebben wel gewerkt, want er zijn toen heel wat van die oudere leerkrachten met pensioen of pre-pensioen gegaan om die jongere generatie toch nog in het onderwijs te houden.

Maar de situatie is nu omgekeerd: we hebben veel te weinig leerkrachten, en het zou dus beter zijn dat we iedereen langer aan het werk kunnen houden. Dat heeft men ook al gedaan, want alle leerkrachten moeten langer werken. Het was eerst 58 jaar, maar wat is het perspectief voor de jonge leerkrachten die nu bezig zijn? Wordt het 65, 66 of 68? We weten het niet. Dat hangt natuurlijk van de federale beslissingen af. Ik denk dat de meeste mensen ook wel beseffen dat het nodig is dat ze langer aan de slag blijven, we leven ten slotte ook langer. Maar het moet inderdaad werkbaar blijven.

Een van de maatregelen die men genomen heeft, terecht, is die extra loontrap, omdat men iedereen ook wel, laat ons zeggen, acht jaar langer laat werken. Het is dan maar normaal dat als je dat doet, je daar ook extra centen voor voorziet. Maar uw voorstel om minder uren te laten geven lijkt mij terecht, om het werkbaar te houden. Als men in plaats van twintig nog maar zestien uur voor de klas moet staan kan men dat misschien nog een aantal jaren volhouden. En anders gaat men proberen om ziekteverlof op te nemen of gaat men proberen om toch maar met pensioen te gaan voor een kleiner pensioen. Het lijkt mij belangrijk dat men die piste onderzoekt.

Hoe kunnen we het de leerkrachten gemakkelijk maken? Natuurlijk met minder ballast. Mijn vrouw zegt dat ze vertrekt op de dag dat ze met pensioen kan gaan. Want al die ballast is er te veel aan. Ze staat nog altijd graag in de klas maar die ballast moet weg. Daar speelt dus een combinatie van factoren. Ik vind het toch belangrijk dat men een eindeloopbaanstelsel overweegt, een uitdoofstelsel om stilaan minder te gaan lesgeven. Men zou dat in de volgende jaren toch moeten blijven onderzoeken.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik kom zelf ook even kort tussen. Het klopt dat leerkrachten na hun 65 nog kunnen blijven lesgeven, aan de slag kunnen blijven, weliswaar onder bepaalde voorwaarden. En dat gebeurt ook. Maar het zijn er heel weinig. Vorig jaar waren het er een dikke 1000 die zo moedig waren. Er is blijkbaar wel elk jaar een lichte stijging.

Die piste in verband met dat pensioen, dat halftijds pensioen, lijkt mij wel interessant. Maar u zult dat inderdaad moeten opnemen met uw federale collega's. Wat we wel kunnen doen, is inzetten op werkbaar werk. Het is heel goed dat u zegt daar volop te willen op inzetten, minister, niet alleen voor leerkrachten maar vooral ook voor de schoolleiders. Ik heb daar gegevens over opgevraagd. Als men ziekteperioden opneemt tussen 55 en 65, blijkt dat 62 procent daarvan met psychosociale klachten te maken heeft. Werkbaar werk is inderdaad enorm belangrijk. Die inspiratiegids lijkt mij dan ook een heel goed initiatief. Mijn vraag is wanneer we die gids mogen verwachten. Hebt u daar zicht op?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik wil toch nog even tussenkomen. Want het verhaal van werkbaar werk en de percentages waarin je je werk kunt hervatten na een ziekte of langdurige ziekte, is iets wat al lang meegaat. Ik ben daar in het verleden ook al over tussengekomen. Dat staat nog niet volledig op punt, en ik denk dat we daar naar variaties moeten kijken.

Ik wil hier toch ook nog eens de werking van die pensioencommissie onder de aandacht brengen. Want ik hoor van mensen die daar passeren dat ze niet het gevoel hebben dat dat een commissie is die hen helpt om te kijken hoe men terug aan het werk kan gaan. Ze hebben allemaal het gevoel voor een soort van tribunaal te komen van mensen die niet eens de moeite doen om het dossier te lezen.

Mensen hebben een dossier van een vuist dik, omdat ze in universitaire ziekenhuizen worden behandeld en begeleid door professoren, bijvoorbeeld in het kader van ingewikkelde kankers maar ook in het licht van stofwisselingsziekten. Zij krijgen dan vragen als: 'Hoeveel weegt u? Sta eens recht, ga eens terug zitten.' En op basis van dergelijke zaken vellen ze dan een oordeel. Ze doen niet eens de moeite om de begeleidende brieven van de professoren te lezen. Het omgekeerde gebeurt ook: men wil dan in beroep gaan, en men moet dan binnen de zeven dagen – ook binnen een vakantieperiode – stukken verzamelen die er niet zijn.

Minister, mijn oproep is om de mensen die willen en kunnen werken, te begeleiden. Ik vraag ook om met die pensioencommissie aan de slag te gaan, zodat zij ook die

bril opzetten, in plaats van de bril waarmee ze het moeilijk maken voor mensen die willen werken.

Alle begrip, collega's, er zijn ook een aantal leerkrachten die daar via die weg misbruik van maken, daar moeten we niet flauw over doen. Dat we die eruit halen, daar ben ik het mee eens. Maar voor wie wil werken, moet die beoordeling professioneel gebeuren, op een degelijke manier. Zo hebben mensen het gevoel dat hun case, hun ziekte en ook hun wedertewerkstelling serieus wordt genomen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het zijn terechte bekommernissen en het is een goede discussie. We moeten natuurlijk oog hebben voor het gegeven dat we hier wel te kampen hebben met een krapte op de arbeidsmarkt, zeker als het gaat over de leerkrachten. We hadden het daarstraks al over de kleuterleiders, en er is ook de krapte bij de verzorgers die soms moeten instaan voor de vervanging van kleuterleiders. Dat moeten we natuurlijk in ogenschouw nemen, nog los van de bevoegdheidsdiscussie van de pensioenen. Maar er is in eerste instantie oog voor werkbaar werk, voor het welzijnsbeleid.

Die inspiratiegids moet er volgend jaar zijn. Maar het verlof voor verminderde prestaties is geen binair gegeven. Je kunt dat voor 100 procent opnemen maar ook voor 80 of 50 procent. Dat biedt wel een mogelijkheid. Zo binair is dat dus niet. Los daarvan zijn die inspiratiegids en de voorstellen die al ten dele bestaan rond coaching en rond parallelklassen concrete suggesties, net om dat werk wat bevattelijker, wat draaglijker te maken. Maar verschillende andere suggesties die hier gedaan zijn, liggen soms ook wel op tafel met ons sociaal overleg. Ik denk aan die personeelsleden die tussen wal en schip vallen en wier ziektedagen na een langdurige ziekte zijn uitgeput, maar die toch opnieuw willen werken. Dat heeft natuurlijk budgettaire repercussies, maar daarover spreken we ook met de sociale partners, om te zien wat we daar zouden kunnen betekenen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik voel een hele sterke gedragenheid om die hele loopbaan aan te pakken, maar vooral ook om het einde van de loopbaan werkbaarder te maken. Ik denk dat dat een win-win moet zijn, want het alternatief is dat als werkbaar werk niet meer mogelijk is, mensen helemaal uitvallen. En dat is allerm minst te verkiezen.

Het komt erop aan een goed evenwicht te vinden, en ik weet niet of we dat al gevonden hebben. Maar ik merk ook wel dat dat een werk is van lange adem. Het personeelsbeleid van de schoolbesturen is daar een cruciale factor in, dus dat versterken lijkt mij ook een heel belangrijke werf. Wij zijn als partij zeker bereid om daar samen met jullie aan mee te werken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.